

ГОРА

3/2011

3⁰⁰ лв.

STIHL®

www.stihl.bg

9 770861 757009

www.gorabg-magazine.info

STIHL MS 261 - мечтата на професионалистите в гората

STIHL MS 261, наследникът на доказалия се в практиката бензинов трион MS 260, е вече тук! С MS 261 професионалната работа в гората е по-ефективна и по-комфортна. Оборудван с мощния двигател 2-MIX с принцип на продухване, този нов модел убеждава с висока мощност, съчетана с грижа за околната среда. Новата антивибрационна система, дълготрайна-

та филтрираща система с 5 пъти по-дълъг живот на въздушния филтър, както и обезопасените срещу изгубване гайки на капака на водещото колело са само част от елементите на богатото му оборудване. Посетете най-близкия дилър на STIHL и ще се убедите сами, че новият MS 261 е мечтаният моторен трион на всеки, работещ в гората.

Кога законите са добри?

На 23 февруари Парламентът прие Закона за горите. На 8 март той бе публикуван в „Държавен вестник“.

С това историята на законотворчеството завърши, за да започне законоприлагането.

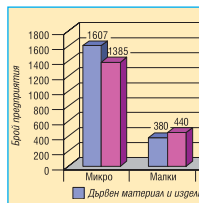
Въпросите, които доскоро все още си задавахме, имат отговори. Ще има 6 предприятия за стопанската дейност със седалища във Враца, Габрово, Шумен, Благоевград, Сливен и Смолян. Те ще са регистрирани по Търговския закон. Досегашните държавни горски и ловни стопанства стават техни подразделения. Ловните стопанства ще бъдат 25, а прехвърлените наскоро към Министерството на земеделието и храните „Искър“ и „Воден - Ири Хисар“ ще останат самостоятелни предприятия, регистрирани по Търговския закон.

Горските разсадници с национално значение остават 25. В историята остава и тризвенната структура на горския сектор.

Стопанската дейност в държавните гори се отделя от контролната, която обаче ще упражнява правата си върху всички видове горска собственост. Охраната вече няма да бъде задължение на държавата. Всеки собственик ще се грижи за опазването на горите си от посегателства. Но ще бъде наблюдаван какво ползва, за да не си позволи да се „краде“ сам. Променя се и лесоустройството в посока на създаване на планове за управление на областно, регионално и местно ниво. Регламентират се и екосистемните ползи от горите.

Този закон променя основно досегашната практика в горите. А дали е сполучлив - ще зависи от практическото му прилагане днес. То пък, от своя страна, зависи от всички, ангажирани в горскостопанската и ловностопанската дейност.

Защо законите са добри, когато се прилагат добре.

2 **Интервю: Д-р Мирослав Найденов:**
България може да се гордее с традициите
в управлението и опазването на горите

4 Представяме: Регионалната дирекция по горите -
Берковица: Горите - ценният залог за бъдещето

12 Интервю: Инж. Юлиан Русев: Надяваме се
на по-добро управление на ловното стопанство

15 **Международна година на горите: Първите изяви**

16 105 години организирана борба с ерозията: България сега...

18 Информация: Представен е новият Закон за горите

19 Коментари: Необходими са промени
в наредбите за сечите, за устройството
на горите и нови лесовъдски практики

20 Лесоустройството и новите предизвикателства
пред съвременното горско планиране

23 100 години 8 март и още нещо

24 **Международни проекти: Изпълнението на проекта**
„FUTUREforest“ по програма INTERREG IVC на ЕС

26 Опазване на горите: Интензивността
на нарушенията се запазва

29 **Анализи: Дървообработващата и мебелната**
промишленост в България: състояние и перспективи

32 Нови книги

На корицата
Снимка Йордан ДАМЯНОВ

Главен редактор:
инж. БОРИС ГОСПОДИНОВ
boris@iag.bg
bbgospod@yahoo.com

Редактори:
СВЕТЛАНА БЪНЗАРОВА
banzarova@abv.bg

ЮЛИЯ СЪБЧЕВА
yulia_sabcheva@abv.bg
(водещ на броя)

Технически редактор:
инж. ВАНЯ КИСЬОВА-ИЛИЕВА
vaniakisiova@abv.bg

Предпечат:
ТЕМЕНУЖКА МАРКОВА
nushkamarkova@abv.bg

Фоторепортер:
ЙОРДАН ДАМЯНОВ
jordan.damianov@abv.bg

Адрес на редакцията:

София 1303, ул. „Антим I“ №17,
тел.: 988-86-42;
тел./факс: 988-04-15.
<http://www.gorabg-magazine.info>
E-mail: gora@iag.bg

BIC TTBBBG22
IBAN BG39 TTBB 9400 3121 0404 50
СЖ „Експресбанк“ АД, клон София.
Печатни коли 4,5. Формат 1/8 от 60/90.

Броят е погнисан за печат на
18.03.2011 г. Индекс 20346.

Годишен абонамент - 30.00 лева.
Отделен брой - 3.00 лева.
Отпечатано - „Фатум“ ООД

Подробна информация за дейността на Изпълнителната агенция
по горите може да намерите на Интернет адрес www.iag.bg

CONTENTS

- 2 Interview: Dr. Miroslav Naydenov: Bulgaria can be proud of traditions in management and conservation of forests
- 4 Presenting: Regional Directorate of Forestry - Berkovitsa: Forests - precious pledge of future
- 12 Interview: Yulian Rusev: We hope for better management of hunting
- 15 International Year of Forests: The first events
- 16 105 years erosion prevention: Bulgaria nowadays
- 18 Information: The new Forest Act was presented
- 19 Comments: Changes are needed in regulations on logging, in forest structure and new forestry practices
- 20 Forest management and new challenges to modern forest planning
- 23 100 years March the 8th and something more
- 24 International projects: The project „FUTUREforest“ on Programme INTERREG IVC EU
- 26 Forest Preservation: The intensity of violations remains
- 29 Analysis: Woodworking and Furniture Industry in Bulgaria: Status and Prospects
- 32 New books

**Д-р Мирослав НАЙДЕНОВ -
министър на земеделието и храните
пред списание „Гора“**

България може да се гордее с традициите в управлението и опазването на горите

- Д-р Найденов, новият Закон за горите вече е факт. С какво той се отличава от досегашното горско законодателство и какво предстои от тук нататък? Какво ще стане с Изпълнителната агенция по горите?

- Наистина приетият от Народното събрание Закон за горите е изцяло нов, с нова структура и съдържание и е синхронизиран с европейското законодателство в горите. Той е предпоставка и възможност за стартиране на горската реформа, както бе записано в Програмата на правителството - преструктуриране на горския сектор, отделяне на стопанската от контролната дейност в държавните гори чрез създаване на 6 големи държавни предприятия и обособяване на Изпълнителна агенция по горите и нейни структури само с контролни функции. Законът отговаря и на други съвременни предизвикателства. Той регламентира управлението и гарантира равнопоставеност на различните видове собственост в горите, изравнява статута, пълномощията и персонализира отговорностите на всички горските служители, независимо дали работят в държавния или недържавния сектор.

Законът създава възможност за пряко участие на заинтересованите страни: собственици, органи на изпълнителната власт, неправителствени организации, граждани и всички други в планирането и управлението на всички гори. Разписан е съгласуван начин за участието на браншовите организации в управлението на сектора.

Със закона се въвеждат регламенти за добри и съвременни европейски и световни практики по разпореждане с държавните и недържавните горски територии, по достъпа до горите, по стопанисване и ползване в горите, по екосистемните услуги в горите, по квалификацията и научното обслужване.

Горската сертификация като независим от държавните органи стандарт на стопанисване на горите също е включена в законовите разпоредби.

С новия Закон за горите се създават по-добри норма-

тивни условия за контрол и опазване на горите от нарушения чрез пряко включване на собствениците, кметовете, регистрираните лесовъдци, наети лица и фирми за опазване, включително чрез създаване на реални възможности за санкциониране.

- От структурирането на държавния контролен орган за горите, който се предвижда да бъде издържан с бюджетни средства, зависи успехът на реформата. По разчети са необходими 39 млн. лева. За тази стартова година те ще бъдат по-малко, но все пак ще успее ли държавата да осигури необходимите средства и кадри?

- Въпросът с кадрите е изключително важен. Те трябва не само да са добре подготвени, но и мотивирани, т.е. да са добре платени и защитени. Контролният орган - Изпълнителна агенция по горите, ще бъде изцяло на бюджетна издръжка. Тъй като натоварването на държавния бюджет с допълнителни разходи е неизпълнима задача в момента, новият Закон за горите предвижда в рамките на три години плавно натоварване на бюджета с всички разходи по издръжката на контролния орган. Въздействието на реформата в горите към държавния бюджет е добре обяснено и мотивирано в утвърдената финансова обосновка от Министерството на финансите. За база са взети резултатите от финансовата 2009 г. - по приходната и разходната част, каквато е нормалната практика. Средства за държавния контролен орган в горите ще има в не по-малък обем от останалите държавни ведомства. Надяваме се бюджетът да може да се изпълни изцяло. Самата Изпълнителна агенция по горите ще формира приходи към бюджета от административно-наказателни разпоредби, от промяна на предназначението и продажба на горски имоти, от държавни такси по Закона за лова и опазване на дивеча и други. Налага се оптимизиране на състава на Агенцията и регионалните структури, което ще насочи част от хората на бюрата по места на терена.

От друга страна, гържавните горски предприятия ще преминат на пълна самоиздръжка и средствата за осъществяване на дейностите, включително и по тяхната издръжка, ще идват от управление на предоставените им територии - от продажба на дървесина, горски репродуктивни материали и недървесни горски продукти, от предоставяне на услуги и други.

Очевидно решаването на въпроса с кадрите е деликатен, многопосочен и дългосрочен. Не сме имунизирани срещу отделни грешки. Важното е от тях да си правим навременни изводи и съответни поправки.

- Приоритетните въпроси, които трябваше да реши правителството на ГЕРБ, бяха свързани със заменките и с корупцията в горите. Първият веднага бе приключен. С втория, въпреки кадрите промени, проблемите останаха. Дали само новият закон ще бъде достатъчен за прекратяване на злоупотребите, или ще се разчита на подзаконовите наредби и документи?

- Да, Законът за горите решава проблема със заменките така, както бяхме декларирали. Бенефициентите ще имат за собственост едни „бутикови“ гори, без право да строят в тях. Изключение се прави за първостепенни и национални проекти, които ще бъдат публична общинска или държавна собственост.

По втория въпрос - едва ли законът ще промени съзнанието на хората. Той е предпоставка, необходимо, но недостатъчно условие за преустановяване на злоупотребите. Още повече, когато става дума за държавен ресурс - навярно си спомняте манталитета от социализма - в общия случай да откраднеш от държавата не се смяташе за прегрешение. Затова се връщам към предишния въпрос - подходящи кадри, и добавям - добра подзаконова уредба. Сега се изготвят най-належащите наредби към закона. Стремим се да осигурим прозрачност чрез използване преди всичко на прозрачни публични процедури като например „открит конкурс“ за извършване на дейностите в горите, широко публично огласяване на всички провеждащи се процедури и осигуряване на достъп до участие в провеждането им на всички заинтересовани страни, както и предварително ежегодно договаряне със заинтересованите организации относно политиката в областта на възлагането на дейности и разпореждането с дървесина и недървесни горски продукти за следващата календарна година

Освен на независимия контрол в горите, гарантиран чрез Изпълнителната агенция по горите, разчитаме да привлечем неправителствените организации за сътрудничество, като осигуряваме по-добър достъп до конкретна информация за сътрудничество и съвместно участие при разработването на проекти, решаването на проблеми от взаимен интерес и други. Например неотдавна бе подписано рамково споразумение между представители на организациите, занимаващи се с планинско колхозно стопанство, и ИАГ за взаимно информирание и съдействие при осъществяване на дейностите и за опазване на горите.

Накрая ще добавя, че сме в процес на изграждане на допълнителен капацитет към Министерството на земеделието и храните за постигане на подобрен оперативен контрол и надзор при планирането и изпълнението на стопанските дейности и функции на предприятията-

та, където отговорността е по закон на министъра.

- В края на миналата и началото на тази година 10 държавни горски стопанства бяха закрити. За оптимизиране на поделенията на Изпълнителната агенция по горите са предложени още, за които се смята, че трябва да преминат към съседни горски или ловни стопанства. Ще продължи ли този процес и под каква форма?

- Очакванията са, че някои от горските стопанства ще останат с малко държавни гори и това ще доведе до тяхната неефективност в управлението им предвид изпълнението към момента на някои несвойствени функции и задачи. Сливане на горски стопанства ще става с решение на министъра, само след детайлно обосноваване и мотивирани предложения на управителните съвети на предприятията и оценка на ефекта от страна на екипа в МЗХ. Не е изключен и обратен процес - на разделяне на големи по площ структури, ако това ще доведе до по-добро управление на горите.

- Тази година е обявена за Международна година на горите. С какво България ще участва в постигането на целта на годината - опазване и развитие на всички видове гори в полза на нашето и бъдещите поколения?

- Приносът е свързан с цялостното развитие на горите. България може да се гордее с традициите в управлението и опазването на горите. Седмицата на гората е с история, започваща от 1925 г., и е без аналог в света. Важността на горите в световен мащаб ще продължи да нараства, защото те гарантират стабилността на климата и са пряко свързани с въздуха, водата и прехраната на всички ни. Така че с новия закон ние даваме съществен принос в изпълнение на целите на Международната година на гората. Все пак всеки трябва да оправи къщичката си!

Ние гарантираме, че ще увеличаваме площта на българската гора, или най-малкото няма да допуснем намаляването ѝ. Ще поддържаме и ще опазваме биоразнообразието във всички територии на страната (включително земеделски) чрез правилно управление на всички гори и чрез подпомагане на разширяването на мрежата територии от „Натура 2000“. Ще продължим да стимулираме прилагането на сертификацията в горите. Ще продължи работата за увеличаване на дела на естествените гори, за обезпечаване на екосистемните функции на горите и опазването и правилното управление на природните паркове, които да са все по-близко и по-достъпни за хората. Както е в девизът на Международната година - „Гора за хората“!

- Какво е пожеланието Ви към лесоугодската колегия и към всички, свързани с гората, в навечерието на Седмицата на гората?

- Освен здраве за всички, да са горди с професията си на лесоугоди, защото гората осигурява здраве, заетост и почивка на целокупния народ. Любовта към гората е част от нашия бит. Неслучайно песента „Хубава си, моя горо“ е нещо като втори химн в държавата. Нека винаги гората да ни носи усещане за младост, за живот и все по-малко да поражда чувства на „жалост“! Честит празник!

Въпросите зададе инж. Борис ГОСПОДИНОВ

Регионалната дирекция по горите - Берковица

Горите - ценният залог за бъдещето

В края на XX в., през 1995 г., екип на сп. „Гора“ за първи път пътува по маршрута, който нарекохме от Ком до Лом. В постсоциалистическите години, когато страната бе къща без врата и разтурен двор, един зелен дом - горите на Северозападната България, си имаше грижовен стопанин и здрав катинар. Помним и досега образа на лесовъд-оптимист, който изградише - професионалист, вярващ, че трудностите са временни.

Минаха 10 години и отново посетихме този край. В началото на новия век пред регионалната горска администрация в Берковица бяха изправени нови предизвикателства - течеше процесът на възстановяване на собствеността, засилваха се нарушенията в горите и охраната им бе главен приоритет. И от този период запазихме в словото събирателния образ на лесовъд-реалист, който намира баланс между интересите на гората и населението.

Когато обсъдихме маршрута и темите, които ни интересуваха сега, с регионалния директор инж. Ваня Каменова, разбрахме, че този път ни очаква една из-

ненада, която не търсихме умишлено. Съвсем мартенска. В системата на Изпълнителната агенция по горите вече не са малко жените директори на подразделенията. В Регионална дирекция по горите - Берковица, заедно с регионалния директор те са пет. И така се случва, че проблемите с горските пожари, мерките за ограничаване на нарушенията в ползването на частните гори, перспективите на тополовото стопанство и как да се запазват и възстановяват заливните гори по дунавските острови разисквахме с четирите директорки.

И в този, отново съдбовен за българските гори момент, когато е приет новият закон и трябва сериозно да се работи, разбрахме нещо много важно. Северозападна България има свое богатство. Горите, които и бедната държава България, и богатата Европа трябва да оценят по достойнство. Горите, на които и хората да гледат като на ценност и залог за бъдещето. А съвременният български лесовъд сум и на драго сърце ще работи за цененото богатство.

Инж. Ваня КАМЕНОВА - директор на РДГ - Берковица

Съвременни природосообразни режими за управление на горите

Експертите от РДГ - Берковица, работят активно по разработването и приемането на съвременни природосообразни режими за управление на горите и защитените територии, съобразени с европейските изисквания. За увеличаване на дела на насажденията за производство на висококачествена дървесина с щадящи природата технологии на територията на дирекцията се прилага Концепцията за природосообразно производство на висококачествена дървесина. От предвидените 700 дка до момента са проведени 2-те фази - фаза на диференциация и фаза на натрупване (първо гимензиониране) върху площ от 550 дка. Стопанисването на горите се извършва съобразно съвременните екологични изисквания за запазване на биологичното разнообразие, в съответствие с приетите директиви на ЕС 79/409/ЕЕС за съхранение на дивите птици и 92/43/ЕЕС за запазване на природните местообитания на дивата флора и фауна.

През настоящата година на територията на РДГ - Берковица, се предвижда с приоритет да се залесяват тополови сечища и пожарища. Ще бъдат създадени 2036 дка нови култури, от които 1902 дка тополя, 15 дка цер, 12 дка акация и 107 дка залесяване в пожарища по Мярка 226 от Програмата за развитие на селските райони (ППСР). Необходимите фиданки ще се произвеждат

в част от държавните горски разсадници, разположени на територията на дирекцията.

В ДГС - Берковица, и ДГС - Белоградчик, се отглеждат семенни фиданки за залесяване, школи с декоративни видове и за производство на коледни елхи, контейнерно производство на фиданки. В ДГС - Берковица, има гендрариум, от който се събират семена за собствени нужди и вегетативна семенпроизводствена градина за сребрист смърч. Произвеждат се и контейнери от пътомен кестен, с които са създадени опитни култури. Има тенденция за производство на контейнери от гъб за залесяване на ерозирани терени и бедни почви. В ДГС - Белоградчик, е закупена и ще бъде инсталирана капкова поливна инсталация. В двата разсадника се произвеждат и екзоти за създаване на школи с пикирани фиданки за озеленяване и елхи в другите разсадници на територията на РДГ - Берковица (сребрист смърч, кедър, лъжекипарис, аризонски кипарис и други).

Производството на тополови фиданки ще се съсредоточи в ДГС - Монтана, и ДГС - Оряхово, тъй като в тях фиданките са с най-голям процент на прихващане и годност и два пъти по-ниска себестойност в сравнение с останалите тополови разсадници. В ДГС - Оряхово, е инсталирана система за напояване. Създадена е се-

мепроизводствена градина за акация.

През 2010 г. от обекти на територията на ДГС/ДАС са реализирани общо 137 120 куб. м гървесина, което е по-голямо изпълнение от предходните години. Въпреки това част от стопанствата не могат да достигнат максимално изпълнение на предвиденото по ЛУП ползване на гървесина. Основна причина за това са малкият брой фирми за гърводобив, разполагащи с необходимата техника за извоз на строителна гървесина. От общо реализираната широколистна строителна гървесина 65 % са от топола. Най-голям е дялът на добив и продажби на гърва за огрев - 53 % от широколистните видове. От общата продажба на гървесина от иглолистни видове 68 % са от технологична. Започването на работа на заводите за преработка на технологична гървесина е възможност за повишаване на продажбите на стопанствата.

Експертите от РДГ - Берковица, се интересуват и от възможностите за участие в програми, посредством финансовите инструменти на Европейския съюз. До момента са подготвени и представени три проекта:

- „Изграждане на методика и план за опазване, възстановяване и поддържане на местообитанията от европейска значимост на крайграничния район България-Румъния“ по програма „Трансгранично сътрудничество България-Румъния“ с партньор Romanian Ecological Action Foundation, Крайова, Румъния.

- „Опазване, поддържане и възстановяване на крайречни смесени гори от *Quercus robur*, *Ulmus laevis* и *Fraxinus excelsior* или *Fraxinus angustifolia* и алувиални гори с *Alnus glutinosa*, *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) покрай големи реки - местообитания 91F0 и 91E0 от Приложение 1 към ЗБР по Оперативна програма „Околна среда“.

- „Опазване и възстановяване на местообитанията от пухоман кестен и гъб в района на Берковица“ по финансов инструмент LIFE + .

Държавните горски стопанства в териториалния обхват на дейност на Регионалната дирекция традиционно подготвят проекти по Програмата за развитие на селските райони (2007-2013 г.):

- ДГС - Чупрене - изпълнен проект по Мярка 226 „Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности“. Почистени са 57 дка площи и са презалесени пострадали гори на площ от 165 декара.

- ДГС - Белоградчик, има сключен договор с Държавен фонд „Земеделие“ - Разплащателна агенция (ДФЗ-РА), за отпускане на финансова помощ по Мярка 226 от ПРСР и е в процес на изпълнение на проекта, който включва почистване на 159 дка площи и презалесяване на 163 дка пострадали гори.

- ДГС - Чипровци, също има сключен договор с ДФЗ-РА за отпускане на финансова помощ по Мярка 226 от ПРСР. Проектът включва 70 дка залесяване. Предстои провеждането на тръжна процедура по ЗОП за фирма изпълнител на проекта.

- ДГС - Видин, има подаден проект в ДФЗ-РА за създаване на 60 дка горски култури по Мярка 223 „Първоначално залесяване на неземеделски земи“ от ПРСР.

- ДГС - Мездра, е бенефициент по проект LIFE08 NAT/BG/000281 (Опазване и възстановяване на 11 крайречни и влажни местообиталища по „Натура 2000“ в 10 защитени природни парка в горите на България (Крайбрежни местообиталища в България).

- ДГС - Оряхово, има изпълнен проект „Зелен коридор Долен Дунав“ по Дунавско-Карпатската програма на WWF - България.

- ДПП „Врачански Балкан“ има изпълнен проект „Parks And Economics“ по INTERREG III B- CADSES, в момента работи по проект „Горски дом - създаване на многофункционален център за ключови природозащитни дей-

ности на територията на ДПП „Врачански Балкан“ по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“ (ОПОС) и предстои да изпълни проект „Създаване на условия за опазване и възстановяване на приоритетни местообитания и видове от флората и фауната на територията на Природен парк „Врачански Балкан“ също по ОПОС.

Опазването и контролът на горския фонд в териториалния обхват на дейност на РДГ - Берковица, се осъществяват върху обща площ от 236 369 хектара. Стопанисването им се извършва от 10 гържавни горски стопанства и 1 гържавно ловно стопанство, в които са обособени 28 горскостопански и 143 охранителни участъка. Към Регионалната дирекция са сформирани 5 екипа горска стража с 13 горски стражари. На територията на ДГС - Видин, действа един постоянен контролен горски пункт, който е включен в системата за видео наблюдение. Всички служители по горите по различни форми са ангажирани с опазването и контрола. С графичите за работа на горските стопанства и със заповеди за дежурства извън работно време и почивните дни на директорите на гържавните горски стопанства и Държавното ловно стопанство „Мигдур“ - Белоградчик, се стремим да осигурим максимално присъствие на служители по горите в районите с концентрация на нарушения и в районите с повишена опасност от пожари в горския фонд.

През последните години в резултат на настъпилите промените в нормативната база, засилени действия по охраната на горите, дивеча и рибата, многобройните специализирани акции с органите на МВР и всички останали институции, имащи отношение към опазването на горите, се осъществява постоянна превенция и контрол върху МПС, превозващи гървесина, цехове и тържища, ловци и риболовци. Тенденцията е увеличаване на броя на административно наказаните за извършени нарушения в горския фонд.

През изминалата година са съставени общо 2101 акта за установяване на административно нарушение, от които: 2083 по ЗГ, 4 по ППЗГ, 13 по ЗЛОД и 1 по ЗРА. В резултат на съставените актове се увеличава и броят на отнетите в полза на гържавата с влезлите в сила наказателни постановления вещи, предмет на нарушенията и послужили за тяхното извършване. В Районната прокуратура са изпратени 960 преписки по компетентност. От тях до момента има образувани 278 досъдебни производства, като 1 е спряно и 3 са прекратени. Образувани са 19 съдебни производства, като 6 са приключили с издадени присъди, 1 с оправдателна присъда и 12 са в движение. 526 преписки са върнати за продължаване на административното производство, като 466 са с мотив за ниска обществена опасност поради маловажност на нарушението, 50 - за несъставамерност по НК (не може да се докаже, че гървесината е от ГФ) и 10 по други причини (нарушителят не е осъждан, социалнослаб и други).

Голямата част от нарушенията в региона се извърш-

ват в периодите от януари до първата половина на април и от началото на септември до края на декември. Нарушенията се извършват предимно в равнинната част на стопанствата, където има много добре развита пътна мрежа в лесностъпния и разпръснат между поземления горски фонд. Запазва се тенденцията за голям брой нарушения в горите в близост до районите с компактно ромско население и до големите населени места. Ясно е, че проблемът с незаконния добив на дърва за огрев и тяхната продажба е социално мотивиран и най-често това е единствен източник на доходи за жителите на тези райони. Нарушителите непрекъснато проследяват движението на служителите по горите, мобилни са и непрекъснато сменят местностите, в които извършват незаконна сеч. Нарушенията се извършват по всяко време на денонощието и с различни превозни средства. Ромите превозват дървата с ръчни колички и конски каруци, а други организирани групи използват леки, лекотоварни и товарни автомобили с висока проходимост.

Запазва се ниският процент на събраните суми по влезли в сила наказателни постановления - едва 10.4 %, като това са доброволно внесени от нарушителите суми в касите на държавните горски стопанства.

Ръководството на РДГ - Берковица, постоянно прави анализ и оценка на състоянието на охраната на горския фонд, дивеча и рибата в региона и търси начини и методи за ефективно противодействие на нарушителите в горите и подобряване на работата по опаз-

ването и контрола в горския фонд.

Приходите от организиран ловен туризъм през 2010 г. на територията на дирекцията възлизат на 121 149 лв., като са ловували 312 ловци, предимно българи.

Основан вид дивеч, обект на лов през 2010 г., е дивата свиня. В държавните ловностопански райони на ДГС и ДЛС са отстреляни 115 диви свине и 10 сърни. От отстреляните диви свине 6 са трофейно зрели глизани, като по един са съответно със златен, сребърен и бронзов медал. От отстреляните сърни 3 са трофейни сръндаци, но от тях няма медалист.

Регионалната комисия за оценка на ловни трофеи към РДГ - Берковица, е извършила оценка на всички трофеи, добити по линия на организирания ловен туризъм, и дивет броя на предоставените ловностопански райони, като 8 от тях са медалисти.

През 2010 г. са сключени два договора за предоставяне на стопанисването и ползването на дивеча за дивечовъдни участъци „Дъбника“ и „Легеника“ в района на дейност на ДГС - Враца.

При разчет за 2010 г. 369 912 лв. приходи от такси по ЗЛОД са изпълнени 476 390 лв., или с 106 478 лв. повече. В сравнение с приходите от такси за 2009 г. - 352 435 лв., през 2010 г. те са с 123 955 лв. повече.

През 2010 г. са отстреляни 31 вълка, 1258 чакала и 1353 лисици.

Предвидените дейности на територията на РДГ - Берковица, се изпълняват от 364 специалисти служители и 75 работници.

Регионалната дирекция по горите - Берковица, има 63-годишна история.

Обхваща северните склонове на Западна Стара планина, Западния Предбалкан и територията между централното било на планината и река Дунав.

Съгласно административно-териториалната поделба на страната, РДГ - Берковица, осъществява управлението и стопанисването на горския фонд на трите области - Монтана, Видин и Враца, чрез своите десет държавни горски стопанства, едно държавно ловно стопанство и ДПП „Врачански Балкан“. Общата площ на горите и земите от горския фонд в териториалния обхват на РДГ - Берковица, е 236 369 ха, като залесената е 220 345 хектара.

Площта на горския фонд по видове собственост е разпределена по следния начин: 54.21 % държавна (125 158 ха - ДГФ, и 2986 ха - предадена на МОСВ) и 45.79 % недържавна (17 565 ха - общинска, 75 894 ха - частна на физически лица, 3290 ха - частна на юридически лица, 10 363 ха - гори, създадени върху селскостопански фонд, и 1113 ха - гори на религиозни организации). Горите на територията на дирекцията са предимно с естествен произход. От широколистните дър-

весни видове най-голям дял има дъбът - 33.3 % от залесената площ, следван от бука - 21.6 %, и цера - 14.6 %. От иглолистните дървесни видове белият бор заема 42.2 %, следван от черния бор - 41.4 %, и смърча - 12 %.

Общият запас на гората е 1 4049 886 куб. м, на 1 ха - 122 куб. метра.

Общият годишен прираст е 327 063 куб. м, средният годишен прираст на 1 ха - 2.84 куб. м, като средната възраст на горите е 49 години.

Средногодишното ползване е 217 973 куб. м стояща маса.

На територията на РДГ - Берковица, се намира Природен парк „Врачански Балкан“ с площ - 18 575.8 ха. На 3074.4 ха са обособени четири резервата - биосферният резерват „Чупрене“ - 14 392 ха, „Горната кория“ - 161 ха, „Ибиша“ - 34.3 ха, „Врачански карст“ - 1439.9 ха. Сред природните забележителности са скалните образувания „Белоградчишки скали“, „Вратцата“, „Ритлите“, защитените местности „Копрен“, „Кумката“, „Уручник“, „Тепето“, пещерите „Легеника“, „Магура“ и „Понора“, водопадът „Боров камък“.

Недържавните гори - състояние и перспективи

Недържавните гори в териториалния обхват на дейност на РДГ - Берковица, са разположени на обща площ 108 225 ха, което представлява 45.79 % от горския фонд. Разпределени са в 126 873 имота. Преобладават имотите с площ до 20 дка.

Основните видове, определящи облика на горите частна собственост, са издънковите гори с преимуществено участие на дъбовете, а във високостъблените гори - на бука. Средната им възраст е 45 години. Интензивното ползване през послед-

ните години ще доведе до спадане на средната възраст и средния запас в тези ори. Средногодишното ползване през последните четири години е в размер 90 000-125 000 куб. метра. Почти толкова е и ползването в държавните гори. През 2010 г. са доби-

ми 91 636 куб. м от 5537 имота, като ползването в имоти, собственост на физически лица, е 87 %. Маркирането на гървесина в стоящо състояние се извършва предимно от частнопрактикуващи лесовъди - 72 %. След ограничаване на голите сечи в издънковите гори с въвеждането на критериите за издънково стопанисване на горите, частнопрактикуващите лесовъди се ориентираха към окончателните фази. През последните години в издънковите гори от дълбока и цера има обилно плодородие. Това доведе до повсеместно възобновяване на насажденията. Този факт се използва от маркиращите лесовъди за предлагане на окончателни фази, въпреки че наличният погост е неукрепнал, тъй като не е изведена предшествващата осветителна фаза. Състоянието на негържавните гори поставя някои предизвикателства. Икономическата изостаналост на Северозападна България в голяма степен допринася за проблемите. Към това се прибавят и фактори като често променящата се нормативна база, разпокъсаността и маломерността на имотите.

Собствениците не познават законите положения и нерядко преследват материални облаги, незаинтересовани са от Програмата за развие на селските райони ПРСР (2007-2013 г.), по-точно от „горските мерки“ - Мярка 223 „Първоначално залесяване на неземеделски земи“ и Мярка 226 „Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности“. Това рефлектира върху опазването на горите. За да се избегнат изискванията за изготвяне на лесоустройствени програми за стопанисване на имотите с площ над 20 дка, те умишлено се раздробяват, като се цели ползването в тях да се извърши „по състояние“. В много случаи границите на имотите не са поставени съгласно изискванията, а не са редки и случаите на тяхното унищожаване или умишлено изместване в съседни имоти. Макар и рядко, има случаи, когато собствениците упълномощават фирми за извършване на гърводобив, които невинаги са коректни. Това поражда и множество жалби. При изготвянето на лесоустройствени програми понякога се пренебрег-

ват лесовъдските принципи и системи на стопанисване, като водещо се оказва желанието на собственика за максимално ползване. Като се прибави и тенденцията за засилено ползване в гори, собственост на физически и юридически лица, закупени с цел замяна, която не е осъществена заради новите законодателни решения, се вижда, че проблемите се наслагват и изискват решения. На първо място е необходима промяна в нормативната база, като се отчетат предложенията, направени от практикуващи лесовъди. Налага се съдействие на собствениците и взаимодействие между тях и служителите по горите при осъществяване на дейностите по стопанисването, ползването и опазването на горите. Окръпняването на имотите ще допринесе за прилагането на лесовъдските методи и системи за екологосъобразно стопанисване на горите и запазване на биологичното разнообразие.

Инж. Пламен ЙОРДАНОВ - главен експерт „Недържавни гори“ в РДГ - Берковица

Инж. Мая КОСТОВА - директор на ДГС - Белоградчик:

Да осмислим поновому горските пожари

Още от древността огънят е служил на човека като средство за разчистване на горски територии и подобряване на горските пасища. Стихийно разразилият се огън в гората обаче крие сериозна опасност и може да предизвика екологична катастрофа. Горските пожари за кратко време причиняват дълготрайни нарушения на екологичното равновесие, за чието възстановяване са необходими десетки години. През последните години огънят в горите нанесе огромни щети в САЩ, Русия, Австралия, Гърция, Испания. Нашата страна също не беше подмината от подобни бедствия, а продължаващата тенденция на засушаване вследствие на глобалното затопляне на планетата ще създава и в бъдеще опасност от горски пожари. Това налага да предприемем мерки в три посоки: да увеличим усилията за предотвратяване на възникването на горски пожари; да имаме готовност и стройна организация за гасенето им; да сме готови с мерки за бързо и ефективно усвояване на засегнатите площи.

ДГС - Белоградчик, е едно от горските стопанства, чиито специфични условия - преобладаващи сухи месторастения, силно пресечен скалист терен, наличие на частна земеделска собственост, граничеща с горските територии - създават потенциална опасност и са причина за възникналите горски пожари през 2002, 2003, 2007 и 2008 година. Натрупаният от мен опит дава основание да направя някои предложения за осъществяването на ефективна превантивна дейност и гасене на горските пожари.

Изпълнението на противопожарните мероприятия е

необходимо и задължително условие, което ДГС - Белоградчик, стриктно е изпълнявало през годините. Въпреки това минерализованите ивици при възникналият през 2007 г. пожар бяха безпрепятствено преодолени от огнената стихия. Поради факта, че 99 % от горските пожари възникват от дейност в селскостопански имоти, граничещи с горски територии, предлагам да се въведе нормативно изискване всеки собственик на граничещ с горите земеделски имот да го ограда с минерализована ивица с широчина 10 метра. Регламентираните с Наредба № 30 гасачески групи, създадени във всяко населено място, не са достатъчно ефективни, защото членовете на тези групи са предимно на средна възраст. Освен това, както беше установено в процеса на взаимодействие с общините, не съществува възможност кметовете да задължават със съответен нормативен документ участието на тези граждани в гасенето на горски пожари. Това налага създаване на гасачески формирования към всяка община на други принципи - обучени, екипирани, мобилни представители на гражданството в трудоспособна възраст, които доброволно или срещу заплащане да осъществяват тази дейност.

През 2008 г. на ДГС - Белоградчик, за гасене на горски пожари беше предоставен специализиран автомобил „Тойота“. Използването му доказва неговата изключителна маневреност и ефективност. Въпреки липсата на средства е наложително всички горски стопанства, в които съществува потенциална опасност от възникване на горски пожари, да разполагат с такъв автомобил.

Необходимо е провеждането на практически курс за обучение на работещите в системата на горите именно в тази област. Като се има предвид, че и през следващите години опасността от горски пожари няма да намалее и ще се изискват адекватни действия от страна на работещите в горите, може би е необходимо да се въ-

веде дисциплина „Горски пожари“ в лесотехническите гимназии и Лесотехническият университет.

Наложително е назначаването на пожарнаблюдатели в горските стопанства - една утвърдена мярка, която още може да използваме за наблюдение на пожароопасни райони. Поради липса на средства би могло да се предприеме инициатива за включване на категорията горски работници в програмите на Министерството на труда и социалната политика за разкриване на нови работни места.

Накрая искам да обърна внимание на третата насока - залесяване на опожарената горска територия. Тази дейност изисква съобразяване с концепцията за природосъобразно стопанисване на горите и запазване на биологичното разнообразие, затова основен е въпросът за видовия състав на бъдещата гора. Наблюденията в нашето стопанство за периода 2000-2010 г. показват, че най-подходящо е да се залесява с акация. Този гървесен вид показва най-добро прихващане, дава най-голям прираст по височина, а при евентуални пожари много успешно се възобновява издънково. Във в. „Българска гора“ от 2008 г. доц. Милко Милев посочва, че индексът на горивност на акацията е 2 (при индекси от 1 до 9), което потвърждава нашето

схващане, че това е гървесен вид, с който могат да се извършват успешни залесявания на опожарени територии и на територии, които крият риск за възникване на евентуални бъдещи пожари.

Днес, когато държавата няма средства за залесяване, една добра възможност е те да се осигуряват чрез европейските програми за развитие. През 2008 г. Държавното горско стопанство в Белоградчик се възползва от тази възможност, разработвайки проект по Мярка 226 „Възстановяване на горския потенциал и въвеждане на превантивни дейности“ за площ 330 дка, на стойност 122 000 лева. С гордост мога да кажа, че това беше първият проект по Мярка 226. За съжаление одобряването на проекта се проточи повече от година, което наложи предприемането на спешни мерки за почистване и презалесяване на половината площ. На 13 октомври 2009 г. беше подписан договор за изпълнение на почистването и презалесяването на оставащите площи. Това забавяне доведе до трайно настаняване на тревни и храстови видове и затрудни особено много почистването на площите, което е регламентирано като стойност 150 €/ха, т.е. само 30 лв./дка. В резултат на кратката пролет през 2010 г. не успяхме да изпълним проекта цялостно и в момента чакаме благоприятни дни за продължаване на дейността. На 19 ноември 2010 г. подписахме анекс за междинно плащане и очакваме одобрение.

Разбирам затрудненията в Разплащателната агенция, която има за разглеждане огромен брой проекти, но определено смятам, че е необходимо да се създаде работна група в тази агенция за т.нар. горски мерки. Ръководството на ИАГ трябва да изисква по-голяма експертизност от Разплащателната агенция по одобряване и разплащане на проектите.

Сериозен проблем, който изисква решение, е възстановяването на частните гори след пожар. В процеса на работата се сблъскваме с нежеланието на собствениците да усвояват опожарената гървесина и да извършват залесяване на площта. Добро решение е промяната в Наредба 20, регламентираща дейността по Мярка 226, която да позволява държавните горски стопанства да изпълняват проекти, включващи и частни имоти, които граничат с държавния горски фонд.

Инж. Снежана ГАРДАНСКА - директор на ДГС - Оряхово

Запазване и възстановяване на заливните гори на дунавските острови

Държавното горско стопанство - Оряхово, обхваща землищата на четири общини - Оряхово, Козлодуй, Мизия и Хайредин. Общата площ на горите и земите от горския фонд е 5141 хектара. Горите и голите площи, обособени в тополово стопанство, са разположени по бреговете ивици на реките Дунав и Огоста и по островите: Козлодуй - 603 ха, Сврака (Пронтозири) и 9-ти септември - 97 ха, Лесковец (Есперанто) - 147 ха, Език (Масата) - 222 хектара.

Общата площ на островите е 1069 хектара.

Дунавският бряг се простира на дължина 60 км - от 708-ия километър при гр. Козлодуй до 648-ия километър при с. Долни Вадин. На места брегът е тесен и слиза стръмно към реката, а на други - широк и загражда сравнително големи низини, където са построени диги за предпазване от заливане на високите во-

ди. Ивиците гига-бряг са основни площи за създаване на тополови култури.

Островите са с удължена форма по течението на реката, като очертанията и площта им непрекъснато се променят от динамиката на водата и наносите. Остров Козлодуй е един от най-големите български острови - третият по големина.

Река Дунав заедно с прилежащата ѝ територия - брегът и островите, съчетани със специфичните природни условия и ресурси, представляват териториално-природен комплекс с голямо икономическо, социално и екологично значение.

Динамиката на Дунав и различните структури на микрорелефа са довели до формирането на богато растително разнообразие. Повечето от земите по Дунавското поречие се заливат и са пригодни за усвоя-

ване само с горскогървесна и отчасти храстова растителност.

Основни лесообразуващи видове на заливните земи са върбите, тополите, отчасти летният гъб и по-рядко ясенът, брястът, както и множество храсти и увивни растения.

Създадените тополови култури и естествените формации на върбата и бряста определят основния облик на Дунавското поречие в нашия район.

Долен Дунав, заедно с делтата при Черно море, е сред най-значимите сладководни екорегии в света. Заливните гори, затоните и блатата на островите са неделима част от миграционния коридор на река Дунав, който е жизненоважен за разпространението на голям брой растителни и животински видове.

За опазване и възстановяване на заливните гори на българските дунавски острови от Министерството на земеделието и горите (сега МЗХ) и Министерството на околната среда и водите е разработена стратегия, която цели: запазване на съществуващите естествени горски съобщества, като се постигне оптимален баланс между различните видове гори на островите; увеличаване на площта на заливни дунавски гори от местни видове; опазване и възстановяване на местообитанията на редки, защитени и стопански ценни видове диви растения и животни; опазване на генетичния фонд на гървесните видове, естествено разпространени по дунавски острови; осигуряване на условия за устойчиво ползване на други природни ресурси; компенсирание на щетите за горския сектор от ограничаване на териториите, заети от тополови култури; повишаване на обществената и институционалната информираност и ангажираност.

В Държавното горско стопанство в Оряхово са предприети редица мерки за изпълнението на тези цели. Проектираните в изготвения през 2006 г. лесоустроителен проект мероприятия не водят до подмяна на гори от местни видове или залесяване на голи площи с тополови култури. Определени са подходящите места за възобновяване и опазване на естествени заливни гори и растителни съобщества. Тези места са голи площи (валове, затони и сечища с обща площ 141 ха) и естествените горски съобщества. Затоните са обрасли предимно с тревноблатна и храстова растителност, те са запазени и не са затрупвани. Предвиденото залесяване с летен гъб след гола сеч на тополя е извършено върху площ от 48 гка, фиданките са произведени в горски разсадник „Галово“ от семена, доставени от ДГС - Свищов. Естествените горски съобщества (предимно насажденията от върба, бяла и черна тополя, разположени по бреговете на островите, насажденията от бряст с участието на тополя и ясен с обща площ 217 ха) заемат 23 % от залесената площ на островите. На островите Пронтозири и 9-ти септември мероприятията са преустановени от 2003 г. и териториите им са оставени за естествено възобновяване, без да има човешка намеса. Двата острова постепенно се свързват и увеличават площта си в резултат на естествените процеси на новообразуваните островни формирания.

Проектират се мероприятията, осигуряващи естественото възобновяване или неговото подпомагане в запазените възрастни или престарели заливни гори от местни видове чрез изсичане на храстите от аморфа и залесяване с едроразмерни фиданки от летен гъб и полски ясен.

Изпълнявайки планираните дейности, ние виждаме как се възстановяват в благоприятен автентичен вид местообитанията в крайречните заливни гори, доминирани основно от *Salix alba*, *Populus alba* и *Populus nigra*, върху площ от 302 ха и периодично заливаните крайречни влажни низинни гъбови гори върху площ от 22 ха, които представляват 30 % от площта на островите.

Инж. Евгения ХРИСТОВА - директор на ДГС - Мездра

Опазваме горите днес, за да ги има утре

Държавното горско стопанство в Мездра осъществява организация и контрол по охраната на горите, дивеча и рибата върху площ от 32 065 ха и това е горският фонд на две общини - Мездра и Роман.

Предстоящата структурна реформа, нарастващата безработица, недостигът на финансови средства, райони с концентрация на ромско население, натовареността на горските надзиратели с ползването в частните и държавните гори ограничават възможностите на ДГС - Мездра, за по-ефективно изпълнение на задълженията по охраната на горите.

През изминалите години сме постигнали значителни успехи, но липсата на финансови средства за охрана води до ограничаване на мерките, които можем и сме готови да предприемем. Икономическата криза се отразява много тежко в нашия регион и повишава търсенето на евтини гърба за горене. За по-ефективна охрана в горите мобилизирахме целия личен състав - 17

горски надзиратели, трима старши лесничей и трима помощник-лесничей, зам.- директор и директор. На разположение са и 5 транспортни средства. Годишно се извършват около 3000 проверки в охранителните участъци, пътищата и населените места. Съставените актове са около 165 годишно за нарушаващите Закона за горите деяния в добива, транспорта, разпореждането.

Работата ни с другите институции е добра и е резултат от изпълнението на План-програмата за взаимодействие и Указанията за разследване на престъпления и установяване на нарушения в горите. Особено ефективна е работата ни с органите на Министерството на вътрешните работи.

Не така стоят нещата при разкриването на престъпления в горите и при съдебните органи. Наблюдава се налагането на едни и същи негативни методи на работа, при които всички преписки се връщат за адми-

нистративно производство, без да се взимат предвид данните, утежняващи винаги на нарушителите - системност, брутално отношение към контролните органи. При обжалване на наказателните постановления почти винаги задържащите вещи, послужили за извършване на нарушението (камини,

он, пикап, БМТ и други), се връщат на нарушителя от съда, като се посочват основно две причини - вещта е собственост на друго лице или стойността на вещта, послужила за извършване на нарушението, многократно надвишава стойността на предмета на нарушението, т.е. гървесината.

Ние не усещаме да има положителна нагласа от страна на прокурорските и съдебните органи за търсене на наказателна отговорност за престъпленията в горите. Също така налице е и занижената ефективност от прилагането на наложените наказания, което всяка година ни кара да отчитаме много ниска събираемост.

Смятам за особено ефективно при охраната и контрола в горите въвеждането на системата „Електронен превозен билет“. Но е необходимо разширяването на софтуера с цел повишаване на контрола по добитата, извозената и отчетената в ДГС гървесина в отделните имоти - било то гържавни или частни. Разработването и внедряването на подобна система е необходимо и в складовете за преработка и търговия с гърбен материал.

Немалко са проблемите, свързани с добива и транспортирането на гървесина по реда на Закона за опазване на селскостопанското имуществото. Няма длъжностни лица към общините, които да са ангажирани с ползването от залесени и самозалесили се земеделски земи. В общините няма изградена система за контрол върху издадените позволителни за сеч и извоз на гървесина. По населени места са предоставени общински марки (в ДГС - Мездра, те са 41) на кметовете и изцяло се разчита на тяхната компетентност по Закона за горите и правилника за прилагането му, което

води до конфликти както между отделните институции, така и между отделните собственици на имоти.

В ДГС - Мездра, определихме приоритетите и мерките за бъдеща работа, свързана с охраната на горите. На първо място поставяме повишаване на квалификацията и компетентността на служителите, по-голяма възискателност към тяхната работа, осигуряване на ефективно взаимодействие между институциите чрез провеждане на срещи с представители на други ведомства и местната власт за подобряване на съвместната дейност по предотвратяване и разкриване на нарушения в горите.

На територията на нашето стопанство 12 538 ха (39.1 %) от горите са недържавна собственост, от тях най-много са горите на физически лица 11 739 ха (36.6 %). В резултат на реституцията на горите се получи изключително голямо раздробяване на имотите, което на практика прави невъзможно правилното им стопанисване и ползване. В ДГС - Мездра, броят на недържавните имоти е 15 694, по-голяма част от които са с площ до 2 хектара. Те са пръснати в гържавните масиви, което затруднява необходимия достъп до тях, а още по-малко позволява използването на подходящи технически средства и технологии при тяхното стопанисване, чрез които да се осигури устойчивото им поддържане и развитие. В подобно положение са и немалка част от малките гържавните имоти, останали между частните.

Частното горовладение има много проблеми - застаряването на населението, рисковете и несигурността в бъдещето, високите обществени изисквания към стопанисване на горите, слабият интерес към имота поради ниски доходи, променливата нормативна уредба, лошата инфраструктура.

Досега яснота при стопанисване на частните гори липсва и затова се надяваме, че новият Закон за горите ще спомогне по-ясно да се регламентират изискванията при стопанисването на горите, независимо от тяхната собственост, площ на имоти, категория. Необходимо е провеждането на кампании сред обществото за разясняване на ползите от горите и съвременните начини за стопанисването и опазването им, обединени действия на национално, регионално и местно ниво за снижаване на бедността и зависимостта на хората от гървесината като отоплителен материал. Смятам обаче, че каквито и нормативни, административни и практически действия да се извършат за защита на горите, рано или късно голяма част от частните гори ще бъде изсечена. Но нашата задача трябва да се състои в това тези сечи да бъдат проведени така, че бъдещите поколения да наследят гори, а не голи чукари.

Инж. Веселка БОРИСОВА - директор на ДГС - Видин

Перспективи за развитието на тополовото стопанство

Първите залесявания в Държавното горско стопанство - Видин, са от 1952 г., а масовото създаване на нови гори започва от 1960 година. През 1954 г. при първото лесоустройство на стопанството е формиран стопански клас - високостъблен тополов със защитни функции и турнус на сеч 20 години.

Тополовото стопанство в ДГС - Видин, е обособено

през 1967 г., когато е направено второто лесоустройство на стопанството. Площта на тополовото стопанство е 1258 хектара. С най-голям дял са тополовите култури в зоната дига-бряг на река Дунав, островите на Дунав, както и поречието на Тимок.

През 1980 г., когато е извършено третото лесоустройство, площта на тополовото стопанство е 970 хекта-

ра. Обособени са два стопански класа - тополов на типични месторастения и тополов на нетипични месторастения. Определени са и основните насоки на стопанисване - производство на едра строителна дървесина при турнус на сеч 15 години на типичните месторастения и производство на технологична дървесина при турнус на сеч 12 години на нетипичните месторастения. Използваните клонове тополи са главно И-214, Робуста, Бахелиери, Регенерата и други. Схемите са класически: 5х5, 5х6 и 6х6 за типичните месторастения и 3х3, 3х4 и 4х4 за нетипичните. Средната възраст на културите при това лесоустройство е 18 години, средният запас на 1 ха - 124 м³, средният прираст на 1 ха - 13.7 м³. С най-голяма площ и запас са културите между 16 и 20 години. Средногодишното ползване от главни сечи е в размер на 12 952 м³, годишното залесяване - 462 декара.

При лесоустройството от 1993 г. площта на тополовото стопанство е 1280 ха, със средна възраст на тополовите култури 12 години, среден запас на 1 ха 137 м³, среден прираст 10.79 м³/ха, с най-голяма площ и запас на културите до 10 години. Годишното ползване е 15 514 м³. Използваните клонове са И-214, И-455, Бахелиери, МС, Р-16, Вернирубенс и други, като културите са създавани по класически схеми. Предвиденото годишно залесяване по ЛУП е 815 дка, но за целия период поради различни причини е изпълнено на 40 %, като залесяваната площ за десетте години варира от 13.2 ха през 1999 г. до 105.5 ха през 1997 година. За отбелязване е и високият процент на бракувани култури през 1993 г. - 78.1 % от площта на всички култури, създадени през тази година. Именно неизпълнението на предвиденото годишно залесяване по ЛУП, проблемите с прихващането и неравномерното разпределение на залесените площи по годините са предпоставките за част от проблемите в сегашния лесоустройствен период. От същия лесоустройствен период остават и невъзобновените сечища в част на островите на река Дунав, както и задълбочаването на проблемите със замърсяването на поречието на река Тимок с пиритни утайки и загубата на площите, включени в тополовото стопанство.

През 2003 г. площта на тополовото стопанство е вече 1422 ха, като залесената е 1079 ха, а незалесената дървопроизводителна площ е 343 хектара. Държавният горски фонд в тополовото стопанство заема 716 хектара. Таксационните показатели са: средната възраст - 13 години, средният запас на 1 ха - 99 м³, средният прираст - 8.22 м³/ха. Намаляването на средния запас и средния прираст се дължи на включването в горския фонд на много новоустроени топови култури на нетипични месторастения в недобро състояние. Клоновете тополи с най-голям дял в тополовото стопанство са И-214, Бахелиери, Агате, Вернирубенс, Велтхаймай. С най-голям дял е клонът И-214 - 35.7 % от площта и 30.7 % от запаса. За десетилетието е предвидено залесяване върху 586 ха с клонове И-214, И-45/51, БА, МС и намаляване на участието на клоновете Бахелиери, Агате, Вернирубенс. Предвижданията при проектирането на оптималния бъдещ състав са нарастването на условия общ среден зрелостен прираст с 53.3 %, а след залесяване на голите дървопроизводителни площи е предвидено увеличаване 103.9 %.

За периода 2003-2010 г. в ДГС - Вигин, са отсечени 293.6 ха топови култури и върху 418.6 ха е извършено залесяване. Използвани са почти всички препоръчани клонове и класически схеми - 5х3 и 4х4. Залесени са всички топови сечища и голини в ивицата дига-бръг на Дунав, създадени са няколко топови култури по поречието на Тимок. Не са усвоени изостаналите сечища по островите на Дунав.

Представяйки сегашното състояние на тополовото стопанство в ДГС - Вигин, ние отчитаме, че през последните години състоянието му е незадоволително. От една страна, е проблемът с изчерпването на зрелите насаждения, а от друга - намаляването на прираста по височина и диаметър в дозряващите насаждения. Почти няма зрели насаждения, достигнали среден диаметър над 36 см, малък е процентът на добиваните сортименти от първи клас и на специалната дървесина, влошено е общото санитарно състояние на почти всички култури на възраст между 2 и 7 години. Причината за това е променената динамика на нивото на Дунав през последните 4 години - заливанията започват още през зимния период и имат продължителност над 6 месеца. Особено показателни за това са годините 2006 и 2010. През летата на тези години вследствие на бурни ветрове се получиха ветроломи и ветровали върху големи площи, както и полягане на културите. Продължителните заливания отслабват общото състояние на културите - по кората на младите култури се появиха мразобойни, които не калусират, има суховършия. Поради заливанията не се извършват достатъчно отглеждания и част от тополовите култури са затревени.

За подобряване на общото състояние на тополовото стопанство е необходимо да се направи преоценка на тополовите месторастения, особено на типичните, както и на използваните клонове тополи, и там, където има преобладаване, да се използват клонове с тесни корони, устойчиви на заливания и други неблагоприятни биотични фактори. Необходимо е да се преоценят и използваните до момента схеми на залесяване, както и на прорежданията в културите с цел увеличаване на прираста по диаметър и укрепване на стъблата. Трябва да се обърне по-голямо внимание на количеството и качеството на отгледните мероприятия. За усвояване на невъзобновените сечища по островите на Дунав да се направи преценка на целесъобразността на залесяването с хибридни тополи поради обявяването на повечето от тях за зони по „Натура 2000“. Възстановяването на тополовото стопанство по поречието на Тимок трябва да продължи. Ние виждаме перспективите пред тополовото стопанство на ДГС - Вигин, в запазването и увеличаването на площта на тополовото стопанство чрез включване на площи, отпаднали поради реституция, както и чрез включване на подходящи земеделски земи по предвидения в Закона за горите начин. Чрез подобряване на състоянието на наличните топови култури да се увеличи прирастът и запасът и да се подобри сортиментната структура на дървостоеите. При правилен подбор на клонове с оглед на по-високата им резистентност на климатичните промени и неблагоприятни биотични и абиотични въздействия, схеми и спазване на технологията на отглеждане да се постигне равномерно и постоянно ползване.

Инж. Юлиан РУСЕВ - директор на Дирекция „Лов и опазване на горите и дивеча“ в Изпълнителната агенция по горите

Юлиан Русев е роден на 15 март 1964 г. в Тутракан. Средно гимназиално образование получава в родния си град. През 1989 г. завършва Висшия лесотехнически институт (сега ЛТУ) и започва работа като началник на ловен участък „Бобла“ към Горско стопанство - Тутракан. Впоследствие е началник на участък „Ири Хисар“. През 1991 г. завършва обучение по френски език в ИЧС и започва работа във фирма за ловен туризъм „Тервит“. От 1992 до 1997 г. работи като проектант по ловоустройство в „Агролеспроект“. След това около година се занимава с частен бизнес. От 1998 г. започва работа в Националното управление по горите като експерт в отдел „Ловно стопанство“. Впоследствие е главен експерт, а от есента на 2007 г. - директор на Дирекция „Ловно стопанство“ в Държавната агенция по горите. Семеен, с две деца.

Надяваме се на по-добро управление на ловното стопанство

- Г-н Русев, бихте ли се спрели на приоритетните задачи, които решава Дирекцията?

- В ловностопанската дейност приоритетът е увеличаване на дивечовите запаси, запазване на дивечовото разнообразие и съхраняване на генетичния фонд. За тази цел са необходими и съответните действия: подобряване на охраната на дивеча; привличане на инвестиции от юридическите лица, които имат сключени договори за стопанисване и ползване на дивеча в дивечовъдните участъци към ДГС; подобряване на взаимодействието между органите на МЗХ, МВР, прокуратурата и съдебната власт; подобряване на контрола върху стопанисването и ползването на дивеча от ловните сдружения; по-ефективна борба с браконьерството и завишаване на санкциите за нарушения по ЗЛОД; регулиране на плътността на хищниците; кадрово обезпечаване на ловностопанската дейност.

В опазването на гората и дивеча приоритетите са няколко. Първият е ограничаване на правонарушенията, свързани с незаконния добив на горски и дивечови ресурси, чрез създаване на условия за ефективен контрол и превенция. Необходимите действия за изпълнението на този приоритет са съответно: приемане на нормативна и поднормативна законова уредба, засягаща контрола и опазването на горите и дивеча; обезпечаване на горските инспектори; задълбочаване на взаимодействието с другите органи на държавната и местната власт, неправителствените организации и гражданите при предотвратяването и разкриването на нарушенията. Вторият приоритет е свързан с опазването на гори-

те от пожари и създаването на предпоставки за превенция на възникването на пожари в горите. За изпълнението на тази задача е необходимо да бъде осигурен финансов ресурс и условия за засилване на контролната дейност от страна на РДГ за изпълнение на предвидените противопожарни мероприятия в горите от всички собственици, да бъде внедрена информационна система за ранно откриване и оповестяване на възникнали горски пожари, институциите и обществото да бъдат ангажирани в опазването на горите от пожари, като се формира и обществена нагласа да не бъдат допускани.

- През последните години България активно участва в световни ловни изложения. Какви са резултатите от рекламирането на страната ни като ловна дестинация за успешен трофеен лов?

- По линия на организирания ловен туризъм през 2010 г. са ловували 3992 ловци, от които 3716 са български граждани. Предпочитаният от тях лов е груповият лов на дива свиня. Основната част от чуждестранните ловци, които идват за едрия дивеч, са от Германия, Испания, Италия и Франция. Към гребния дивеч предпочитания имат чуждестранните ловци от Италия, Гърция, Испания и Франция.

Отстреляни са 145 благородни елена (79 от тях са трофеен отстрел), от които 31 са със златни медали, 22 - със сребърни, и 18 - с бронзови медали. За сравнение през 2009 г. са отстреляни 162 благородни елена (77 от тях са трофеен отстрел), от които 21 са

Разпределение по медали при благородния елен

Година	Златен медал	Сребърен медал	Бронзов медал
2004	15	26	17
2005	63	30	20
2006	50	38	27
2007	19	14	24
2008	39	50	31
2009	21	27	23
2010	31	22	18

Разпределение по медали при елена лопатар

Година	Златен медал	Сребърен медал	Бронзов медал
2004	12	24	19
2005	10	25	22
2006	9	27	23
2007	11	14	19
2008	13	7	10
2009	2	1	3
2010	16	6	3

Разпределение по медали при муфлона

Година	Златен медал	Сребърен медал	Бронзов медал
2004	13	19	17
2005	10	16	19
2006	12	17	16
2007	14	17	16
2008	19	11	8
2009	7	14	5
2010	5	9	9

Най-добрите трофеи, добити през 2010 г.

Вид дивеч	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.
благороден елен	251.54 т. по СИС ДЛС „Черни Лом“	236.26 т. по СИС ДЛС „Шерба“	245.18 по СИС ДЛС „Дунав“	256.89 по СИС ДЛС „Черни Лом“
елен лопатар	186.37 т. по СИС ДЛС „Черни Лом“	195.54 т. по СИС ДЛС „Студен кладенец“	203.05 т. по СИС ДЛС „Студен кладенец“	201.9 т. по СИС ДЛС „Искър“
муфлон	234.70 т. по СИС ДЛС „Черни Лом“	228.80 т. по СИС ДЛС „Женда“	218.05 т. по СИС ДЛС „Женда“	209.55 т. по СИС ДЛС „Витиня“
дива свиня	129.05 т. по СИС ДЛС „Кормисош“	132.18 т. по СИС ДЛС „Кормисош“	137.40 т. по СИС ДЛС „Миджур“	134.91 т. по СИС ДЛС „Витиня“

Приходи (евро) по линия на организирания ловен туризъм

2005 г.	2006 г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.
2 105 010	2 607 973	2 790 362	3 242 415	2 643 739	2 049 389

Брой ловци

2004 г.	2005 г.	2006 г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.
2405	4844	3044	3465	5322	5092	3992

със златни медали, 27 - със сребърни, и 23 - с бронзови медали.

По линия на организирания ловен туризъм са отстреляни 228 елена лопатари (35 от тях са трофеен отстрел) съответно с 16 златни, 6 сребърни и 3 бронзови медала.

Муфлонът като един от перспективните и търсени ловни видове също дава своя принос за организирания ловен туризъм. През 2010 г. са добити 130 муфлона, от които 5 златни, 9 сребърни и 9 бронзови медала.

Отстреляните 2128 диви свине по линия на организирания туризъм са оценени с 48 златни, 27 сребърни и 28 бронзови медала. За сравнение през 2009 г. са отстреляни 3290 броя по линия на организирания ловен туризъм, оценени с 44 златни, 50 сребърни и 70 бронзови медала.

При съзнателния отстрелът е малък и възлиза на 256 броя.

Общият обем приходи на държавните ловни стопанства за 2010 г. е 2 049 389 евро. С най-много приходи от ловен туризъм е ДЛС „Чекерица“ - 231 100 евро, следват ДЛС „Росица“ с 213 285 евро и ДЛС „Черни Лом“ със 186 007 евро.

- Развитието на държавната политика в областта на ловното стопанство и законодателните промени дават възможности за публично-частно партньорство в стопанисването и ползването на дивеча в дивечовъдните участъци. Какви са първите изводи от това партньорство и има ли то бъдеще?

- С измененията и допълненията на Закона за лова и опазване на дивеча (ДВ, бр. 91 от 2008 г.) беше изменена разпоредбата на чл. 34 от закона, регламентираща кръга от лица, на които е предоставено правото да стопанисват дивеча. Съгласно посочената разпоредба се дава възможност на юридически лица, регистрирани съгласно българското законодателство, да стопанисват и ползват дивеча в дивечовъдните участъци по чл. 10 и да развиват ловен туризъм.

Законът предвижда предоставянето на стопанисването и ползването на дивеча в дивечовъдните участъци да става въз основа на конкурс, като условията и редът за провеждането му са детайлно регламентирани в Правилника за прилагане на ЗЛОД. Специфична особеност на конкурсната процедура е регламентираният ред за определяне на началния размер на годишната вноска за ползване на дивеча, която се изчислява при отчитане на типовете местообитания в дивечовъдния участък и по ред, определен в методика, изградена от ръководителя на ИАГ. Същевременно, с цел максимално гарантиране на държавния интерес в процедурата, е предвидено началната годишна наемна цена за ползване на материално-техническата база, която е държавна собственост, да се определя по реда на Правилника за прилагане на Закона за държавната собственост. Предвидена е и изрична законова разпоредба, регламентираща възможност за едностранно прекратяване от страна на държавата на договора за стопанисване и ползване на дивеча в случаите на неправилно ползване на дивеча, довело до нарушаване на половата и възрастовата структура на дивечовите популации,

недобросъвестно стопанисване на предоставената база за ловен туризъм и биотехническите съоръжения или при използването им не по предназначение, неизпълнение или съществено отклонение от офертата на кандидата в процедурата, неизпълнение на предвижданията в ловоустройствения проект, както и при наличие на влезли в сила две или повече наказателни постановления за нарушения на Закона за горите, Закона за лова и опазване на дивеча и подзаконовите актове по тяхното прилагане.

Към края на февруари 2011 г. има проведени 192 процедури, като са сключени 133 договора между държавни горски стопанства и юридически лица за предоставяне на стопанисването и ползването на дивеча в дивечовъдните участъци. Освен че държавният бюджет ще акумулира минимум 500 000 лв. годишно от тези договори, можем вече категорично да твърдим, че в участъци има въведен по-строг ред както по отношение опазването на дивеча, така и в ползването му, което неминуемо ще доведе до увеличаване на дивечовите запаси в тези райони.

- Каква бе отминалата 2010 г. по отношение на опазването на горите и дивеча?

- Съгласно справка от Информационната система „Елица“ през 2010 г. са извършени общо над 370 000 проверки на превозни средства, физически лица и обекти, свързани с ползването, преработката и търговията с горски, дивечови и рибни ресурси. Съставени са 17 167 акта за административни нарушения. От тях 15 619 са по Закона за горите, 487 - по Правилника за прилагане на ЗГ, 572 - по Закона за лова и опазване на дивеча, 438 - по Закона за рибарството и аквакултурите, 6 - по Закона за лечебните растения и други. От образуваните административно-наказателни преписки 115 са прекратени от директорите на ДГС и ДАС. В Прокуратурата са изпратени 4463 преписки с данни за извършени престъпления.

С най-много съставени актове за установяване на административно нарушение (АУАН) е РДГ - Берковица - 2101, следвана от РДГ - Ловеч - 1748, РДГ - Варна - 1557, РДГ - Русе - 1468, и РДГ - Благоевград - 1456.

Общото количество незаконна дървесина, задържана със съставени актове, е: фасонирана - 61 м³, обла строителна - 3575 м³, и 46 726 пр. м³ дърва и вършина. Задържани са още 6819 кг странични горски продукти, 812 кг риба и дивечово месо, 322 МПС, 613 каруци, 246 моторни триона, 243 брадви, 2 броя незаконно - и 79 броя законнопритежавано оръжие, 8 лодки, 54 мрежи и 443 други инструменти и прибори.

Наложениите парични санкции с наказателни постановления са 2.5 млн. лв., а по влезлите в сила наказателни постановления са над 1.7 млн. лева.

Събрани са общо 176 320 лв. по влезли в сила наказателни постановления, което представлява 10.16 % събираемост.

От изпратените в Прокуратурата актове преписки 2676 са върнати за административно производство, а по 1634 няма решение. Образувани са 152 досъдебни производства и са постановени 68 осъдителни присъди.

- В кои направления ще концентрирате дейността на Дирекцията през 2011 г.?

- Действията на Дирекцията през 2011 г. ще бъдат насочени към изпълнение на приоритетните цели. Надяваме се, че новият Закон за горите ще доведе до подобряване не само на управлението на ловното стопанство, но и до увеличаване на дивечовото и видово разнообразие в страната. Създаването на шестте държавни предприятия най-вероятно ще даде възможност за по-добро разпределение на паричния поток в стопанствата и до възможността за инвестиране на повече средства в ловностопанската дейност.

Разговора проведе Юлия СЪБЧЕВА

Американският посланик Джеймс Уорлик подари на министър НайденOV вино - собствено производство

На 15 февруари в Министерството на земеделието и храните се състоя среща на министъра на земеделието и храните д-р Мирослав НайденOV с извънредния и пълномощен посланик на САЩ в България Негово Превъзходителство Джеймс Уорлик. Министър НайденOV запозна посланика с дейността на Българската агенция по безопасност на храните. На срещата бе обсъден и новият Закон за горите.

След срещата посланик Уорлик подари на министър НайденOV вино, което произвежда в собствена изба в САЩ. Той подчерта, че д-р Мирослав НайденOV е първият от министрите, който получава от неговата колекция. От своя страна, министърът върна жеста, като му подари бутилка българско вино. Посланик Уорлик сподели, че продукцията на българските винопроизводители, празникът на който - Трифон Зарезан, бе отбелязан предния ден, е сред най-добрите в света и е предпочитана и от самия него.

Международната година на горите бе открита на 2 февруари в рамките на Деветата

сесия на Форума за горите на Обединените нации от президента на Генералната асамблея на Обединените нации Йозеф Дейс.

В тържествената програма бяха включени изказвания на високопоставени участници от цял свят, премиерата на филма „Гората“, представен от фотографа Ян Артрус-Бертран, и кратък видеоклип с най-добрите творби на филмовия фестивал, посветен на световното събитие.

Международната година на горите е обявена с резолюция на Генералната асамблея на ООН, приета на 20 декември 2006 година. Резолюцията отразява оценката на световната общност за значението на горите и за възможността чрез устойчивото им управление да се допринесе за тяхното развитие и за намаляването на бедността. Резолюцията е и призив към правителствата, международните и националните горски организации и институции да подкрепят усилията за устойчиво природосъобразно управление, опазване и развитие на всички видове гори в целия свят. В Европа са разположени 25 % от световните гори. Горските територии заемат 44 % от територията на континента, като площта им се увеличава. Европейският горски сектор, включително горската индустрия, базирана на горски суровини, предоставят 4.5 млн. работни места.

„Горите 2011“ трябва да се превърне в честване на позитивните неща, свързани с горите и ролята им за хората, биологичното многообразие, климата и здравето - коментира Джейн МакАлпайн - директор на Секретариата на Форума за горите.

Апелът за отбелязването на Международната година на горите е отправен към всички правителства, международни и регионални организации, които с доброволен труд и дейности да направят съпричастни към съдбата и устойчиво

ПЪРВИТЕ ИЗЯВИ

вото управление на горите възможно най-широки кръгове от обществото.

В Канада Международната година на горите бе отбелязана с откриването на екологичната конференция „Гора на възможностите“ и информационната кампания на Университета в Чикутими на 21 януари.

С Международната зелена седмица (21-30 януари) в Берлин, Германия, започна националната информационна кампания, иницизирана от федералния министър на земеделието, храните и защита на потребителите.

В Пилзен, Република Чехия, Международната година бе отбелязана с лекция „Устойчиво управление на горите“ и изложба „Защита на природата“ от 20 януари до 2 февруари.

Световният ген на влажните зони - 2 февруари, също бе включен в календара от събития. Тази година се навършват 40 години от създаването на Рамсарската конвенция за опазване на влажните зони с международно значение.

Изложба, посветена на Международната година на горите, организирана от Министерството на околната среда и горите на Турция, бе открита на 3 февруари в Ню Йорк, САЩ.

Ден по-късно бе открит Конкур-

сът за детска рисунка на горска тематика в Дубай, ОАЕ.

От 10-12 февруари Аграрният университет в Лудуана, Индия, стана домакин на Симпозиума за бързорастящи гори на IUFRO (Международния съюз на горските изследователски организации).

На 14 и 15 февруари Австрийското посолство в Япония организира симпозиум на тема „От гървесина към енергия“ в Токио и Сапоро.

От 21 до 25 февруари в Найроби, Кения, се проведе 26-ата сесия на Управляващия съвет на UNEP (Програмата на ООН за околната среда) и Глобалния министерски форум за околната среда.

Българската Седмица на гората е включена в събитията, посветени на Международната година.

Държавно горско стопанство - Пиргон, първо в страната отбелязва световното събитие с организиран преход до х. „Мургана“ на 28 януари. Участниците в прехода - служители на стопанството, туристи, ловци и приятели на гората (на снимката), преминаха по трасе, за което община Челопеч и ДГС - Пиргон, подготвят съвместен проект за обявяване на екопътека.

В хижата беше изнесена лекция „Значение на продуктите от гървесина за смекчаване на глобалното затопляне“. ▮

105 години организирана борба с ерозицията

В предишния брой показахме снимки на обезлесени и опорочени земи от началото на XX в. на „България преди...“.

В този брой поглеждаме към „България сега...“, но не от традиционната гледна точка - какво е станало с обезлесените земи, а какво е сега, в началото на XXI век. Вярно е, че климатът се променя, но е вярно и че противоерозионните дейности в държавата са занемарени.

Днешните пороци също вземат човешки жертви и причиняват огромни щети, но сякаш се приемат повече като атракция за масмедията, отколкото като сигнал, че някъде нещо по съответния терен или водосбор се е „пропукало“ или не е направено необходимото, за да пречи на бързото оттичане на водата. Последният пример е от 4 декември м.г., когато Драгалев-

България

Калофер ▾

София

Бяла

ска река, която просто се прояви като един НЕУКРОТЕН порой, заля околовръстния път на София (сн. 1). Първият пример за новия век е от 9 май 2000 г., когато оголеният водосбор на Долнорибнишка река (сн. 2) край Петричкия Първомай разруши мостовете, 4 баража, 5 каменни прага, стопански постройки, градини и ниви, удави домашни животни (сн. 3 и 4). Останалите снимки са от лятото на 2005 година. Оставяме ги без коментар просто защото подобни неща не би трябвало да се случват сега, или поне не в такива мащаби...

сега...

Край Карлово

Околовръстен път, София

Нови Искър

с. Гниляне, Софийско

с. Драганово, Велинградско

Представен е новият Закон за горите

На 1 март в зала „Средец“ на хотел „Шератон“ в София официално беше представен пред медиите и колегията новият Закон за горите, приет от 41 Народно събрание на 23 февруари.

На събитието присъстваха (на снимката отляво надясно) зам.-министърът доц. Георги Костов, министърът на земеделието и храните д-р Мирослав Найденов, зам.-председателят на Комисията по земеделието и горите Емил Димитров, изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите инж. Бисер Дачев и зам.-изпълнителният директор инж. Красимир Каменов, представители на академичните среди и бизнеса, на синдикалните и неправителствените организации.

Събитието бе открито с превърналата се в химн на лесовъдската колегия песен „Хубава си, моя горо“. Министър Найденов символично окичи с мартеница младо дръвче за здраве и берекет. Той се обърна към присъстващите с думите: „Днес сме се събрали, за да дадем старта на една голяма реформа, която не се случи по време на целия преход. Поехме този ангажимент към обществото и се надяваме, че днес, с този закон, сме постигнали обществен консенсус“. Министърът намери символика във факта, че реформата започва именно през 2011 г., която е обявена за Международна година на горите. Той акцентира върху някои основни постижения на Закона като разделянето на контролната от стопанската дейност, подчерта и увеличените правомощия на горските инспекции, които почти се изравняват с полицейските. Сред постиженията на новия закон министърът отбеляза и равнопоставеността на ползвателите на гори и възможността за стопанска инициатива. За първи път министърът обяви центровете на 6-те държавни горски предприятия: Враца, Габрово, Шумен, Благоевград, Смолян и Сливен. „Използвайте ни днес, мен и Комисията по земеделието и горите, всичко креативно, позитивно, което може да помогне да запазим гората и да я завещаем на нашите поколения, ще се случи“ - каза още министърът на земеделието и храните.

Зам.-председателят на Комисията по земеделието и горите Емил Димитров подчерта като най-голямо предимство на закона, че създава условия горите да се самофинансират и да се инвестира в горската инфраструктура, предимно в горската пътна мрежа. Той очерта като предизвикателство съгласуването на Закона за горите със Закона за възобновяемите енергийни източници, който в момента е приет на първо четене от Народното събрание. „Надявам се след приемането на този закон, по който вече се работи, да имаме повод да кажем, че интересите на българската гора са защитени“ - каза Емил Димитров.

Зам.-министърът на земеделието и храните доц. д-р Георги Костов представи някои от най-важните моменти в Закона за горите. „Когато беше изработвана програмата на правителството в частта земеделие и гори, записахме като основна цел: осигуряване на устойчиво

и конкурентоспособно развитие на горския сектор, в съответствие с принципите за многофункционално стопанисване на горите. За специалистите това означаваше много работа. С новия закон се даде възможност на експертите по горите да изпълнят основните демократични принципи и да гарантират обществените интереси като равнопоставеност на различните видове собственост, които се гарантират в новия закон, вървеше се в посока на редуциране на администрацията и децентрализация на отговорностите, въвеждане на регламенти за опазване и защита на горите, определяне на ясни и подходящи режими за ползване на ресурсите и за достъп до горите, участието на обществото при планирането, въвеждане на дългосрочно рамково планиране“ - каза доц. Костов. Той определи устойчивото стопанисване на горите като баланс между икономика, екология и социални ползи. И допълни, че в рамките на икономиката новият закон гарантира условия за пазарна конкуренция, като се регламентира немонополено функционално управление на държавните гори - създават се 6 горски предприятия, които ще бъдат на самоиздръжка. Те няма да са равнопоставени по своя ресурс, но ще бъдат конкурентни по своите мениджърски практики.

Създават се независими държавни органи за контрол на всички гори с широки правомощия, които ще са бюджетнофинансирани - ИАГ, РДГ, горски инспектори.

Гарантира се развитието на частната инициатива и бизнеса в горския сектор, като се облекчават значителна част от административните процедури.

Доц. Костов подчерта равнопоставеността на различните собственици на гори по отношение на техните права и задължения. Защитена е доходността на собствеността.

Създават се множество предпоставки за оползотворяване на потенциала на горите за развитието на „зелена икономика“, продажба на въглеродни емисии, използване на биомасата като възобновяем енергиен източник.

От гледна точка на екологията Законът гарантира устойчиво и многофункционално управление и защита на публичните/обществени функции на горите.

За първи път се признават обществените екосистемни функции на горите. Не се допуска намаляване на площта на горите, забраняват се голите сечи. Структурират се финансови инструменти за реинвестиции, за повишаване на стойността и за одобряване на опазването на горите. Стимулира се горското сертифициране. За първи път се регулира достъпът до горите.

От гледна точка на социалната политика Законът за горите създава условия за подпомагане на недържавните собственици, особено тези, които имат под един хектар собственост. Предвижда се стимулиране на инвестициите в горите, респективно създаване на работни места чрез разширяване на възможностите за дългосрочно договаряне и публично-частни партньорства. Ще бъде повишена персоналната отговорност с прехвърляне на задължения и отговорности от държавата към регистрираните лесовъди и собствениците на гори. Регулират се отношенията с браншовите организации. Гарантира се работа за изрядните и местните оператори от планинските и полупланинските райони. Нормативно се предвиждат включването и участието на обществеността в процеса на планиране и вземане на решения, а също и диалогът с неправителствените организации.

„Съхраняването на българската гора е въпрос за бъдещето на нашите деца и новият Закон за горите е написан с мисъл за тях“ - завърши представянето доц. Георги Костов.

Предвижда се Законът за горите да влезе в сила един месец след неговото обнародване в „Държавен вестник“. ♣

Необходими са промени в наредбите за сечите, за устройството на горите и нови лесовъдски практики

Философията на приетия нов Закон за горите изисква промени в нормативната уредба и преди всичко в наредбите за сечите и за устройството на горите.

В Националната стратегия за развитие на горите в България за периода 2006-2015 г. основен принцип е устойчивото, многофункционално и природосъобразно стопанисване и ползване на горските ресурси. Макар и неприета още от Министерския съвет, тя съответства в най-голяма степен на европейската визия за развитието на горския сектор.

Известно е, че природосъобразното стопанисване на горите като алтернатива на традиционното лесовъдство е концепция, която се заражда и практикува в Европа. Концептуален аналог на природосъобразното лесовъдство в Северна Америка е екосистемното стопанисване, основано на науката за екосистемите. И двете форми, които се допълват и препокриват, са резултат на обществен натиск за по-рационално използване на горите и горските ресурси и на техните социално-икономически, рекреационни, защитни и други полезни функции.

Повече от век господстваше промишленото лесовъдство. За него основните понятия бяха дървостой и жизнена среда, подпомагаща или пречеща на доброто му развитие и по-голяма производителност.

Процесът на преминаване от промишлено към природосъобразно стопанисване тече в България от близо 20 години, но едва ли можем да се похвалим със съществен напредък. Трудно се излиза от коловоза на едновъзрастното стопанисване. Необходими са решителни промени.

Наредба № 33 за видовете сечи и методите за тяхното провеждане от 2004 г. направи важна стъпка в посока на разновъзрастно и изборно стопанисване, но не ги изведе на преден план. Срочните сечищни възобновителни сечи заемат приоритетно място. Запази се смяната на поколенията високостъблена гора. Останаха остарели понятия и лесовъдски практики като „окончателна фаза“, изсичане на стария дървостой при 75 % възобновяване, водещо до създаване на относително едновъзрастни гори и излишно и скъпоструващо залесяване. Допусна се висока интензивност на ползване - 20-30 %, което противоречи на намеренията за засилено участие на дългосрочните възобновителни сечи. Слабо се разработиха теоретично изборните сечи и начините на трансформиране на едновъзрастните насаждения в разновъзрастни и възвръщането на естествения им характер и структура.

Най-широко застъпено в горскостопанската теория и практика засега е сечищното възобновяване, основано на постепенните и голите сечи. То все още води до нарушаване на естествения характер на гората, макар да се препоръчват дългосрочните възобновителни сечи. Икономически е най-изгодно и прегледно, но не и достатъчно природо- и екологосъобразно.

Изборното стопанисване, възникнало във Франция през втората половина на XIX в., бавно набира сили, но не може да се наложи, защото е сложно - природосъобразно, но икономически неизгодно. Техниколесовъдската му основа са единично-изборната и групово-изборната сеч.

През втората половина на XX в. в България много ограничено се практикува изборно-сечищно стопанисване на насаждения в гор-

ната граница на гората със затруднено възобновяване, в горите със специално предназначение и в тези на стръмни терени. Някои автори го наричат сечищно-изборно, други изборно-сечищно, но при всички случаи става дума за постепенно-сечищната лесовъдска система.

Необходимо е комбинираното изборно-сечищно стопанство да намери по-широко място. Да се прилага на подходящи месторастения, за светлолюбиви дървесни видове и в котли (сечища) с големи размери, като самостоятелна междинна форма между изборната и сечищната. Във Вътрешна Странджа за дъбовите чисти и смесени гори се експериментира в продължение на 7 години и има положителни признаци за трансформация на относително едновъзрастните насаждения в разновъзрастни и задълбочаване на разновъзрастния им характер. Техниколесовъдската му основа е предложената от нас котловинно-изборна сеч, която е изборна по форма и сечищна по съдържание и балансира в най-висока степен икономическите, социалните и екологичните функции на дъбовите гори.

Природосъобразната гора се състои от сложни по състав и строеж насаждения, съставени от съобразени с месторастенията дървесни видове. Видовото, структурното, възрастово, бонитетното разнообразие се търсят в рамките на самото насаждение, а не както в т.нар. нормална гора.

Налагащото се постепенно преминаване от „нормална“ към „природосъобразна“ гора изисква да се преосмислят някои от досега използваните в лесоустройството понятия и принципи.

1. Насаждение. Определянето на насажденията по еднакви лесовъдски признаци ги надробява при всяко ново лесоустройство и променя непрекъснато техните размери. Това обременява и оскъпява работата и изключва възможността за сравнимост на данните от отделните устройства.

Предложение: Съседни дъбови и букови насаждения, отговарящи на изискванията за изборно и изборно-сечищно стопанисване да се групират в по-големи насаждения - отдели, представляващи динамична мозайка от разновъзрастни петна (бивши насаждения), подходящи за котловинно-изборна и групово-изборна сеч в зрелите части. Тези граници да бъдат постоянни - била, реки, асфалтирани пътища, електропроводи и други инфраструктурни линейни обекти. Те ще направят съпоставими данните от инвентаризацията на отделните устройства във времето и ще позволят в бъдеще изготвяне на досиета на насажденията с реални и сравними данни. За постоянно големи насаждения са и указанията на ДАГ за стопанисване на буковите гори от 21.07.2009 година.

2. Турнус на сечта. Понятието е свързано с дърводобивното лесовъдство. Във възрастта на сортиментна зрелост насажденията се връщаха дълги години в етапа на реорганизация на екосистемата чрез ускорено възобновяване. Трансформирането им в разновъзрастни чрез дългосрочни и безсрочни възобновителни сечи среща непреодолимата съпротива на турнусите, а се знае, че колкото по-разтегнат е периодът на възобновяване, толкова те се доближават повече до естествените. Екосистемният подход налага още оставянето в младите биографи на стари и от предишния дървостой дървета на различна възраст, което прави сечта безсрочна и още по-природосъобразна. Централното горско ведомс-

тво и МОСВ вече дадоха подобни указания, включително и възобновяване още от етапа на пробирките, за което пишем от 2003 г. (Горските ресурси в Бургаска област в преход към многоцелево и устойчиво стопанисване, 169-176).

Предложение: Във всяко подходящо горско и ловно стопанство да се заделят участъци за изборно и изборно-сечищно стопанисване, където да се прилагат изложените принципи.

3. Класове на възраст. Това понятие е свързано с учението за „нормалната“ гора. В досегашната организация на територията на всяка горскостопанска единица разновъзрастният им характер, постоянството и равномерността на ползването се търсеха по насаждения. В бъдеще в изборните и изборно-сечищните форми това трябва да става в рамките на самото насаждение. При всяко влизане в него трябва да се добиват материали от всички категории дървесина. В разновъзрастните насаждения понятието губи смисъл.

Предложение: Да отпадне разделянето на насаждения по класове на възраст при изборно-сечищната форма на стопанисване, както е при изборната. Да започне трансформация на едновъзрастните насаждения в разновъзрастни и да се задълбочава разновъзрастния им характер при всяко влизане.

4. Стопански класове. Понятието в промишленото лесовъдство се свързва с бонитета и с производството на определена категория дървесина. Но тъй като природосъобразното насаждение обхваща площи с различни бонитети и с различна по размери дървесина, в определен смисъл то губи съдържанието си.

Лесовъдството е наука за компромис между необходимостта да се

задоволяват определени нужди на обществото и естественото състояние на гората, която не може да си поставя никакви цели. Крайностите и в двете посоки са трудноприемливи. Промислената гора е неприродосъобразна, а природосъобразната не може да задоволява напълно обществените потребности. И тук е добре да се търси компромис. Затова говорим за интегрално използване на икономическите, социалните и екологичните функции на горите, като в едни случаи водещи са икономическите и социалните функции, а в други - екологичните.

Предложение: Стопанските класове да се разделят на три групи - изборни, сечищни и изборно-сечищни. Към първата група да се отнесат насаждения от защитените територии по Закона за биологичното разнообразие, където преобладават екологичните функции. Във втората група да бъдат част от горите с водещи дървопроизводствени и икономически функции. Третата група да бъде именно компромисната. Тук водеща е екологичната функция, но икономическата е стопански поносима.

Според нас изборно-сечищното стопанство е твърде подходящо за внедряване в практиката. От една страна, то е екологично и природосъобразно, а от друга - е икономически приемливо, защото разчита на естественото възпроизводство при всяко влизане в малка част от насаждението - 10-15 %. Сечта е концентрирана в сечищата (котлите), а междукотловинните пространства - 85-90 %, запазват естествения си природен характер и естествените месторастения и местообитания на растителния и животинския свят.

Д-р инж. Иван КОСТОВ

Лесоустройството и новите предизвикателства пред съвременното горско планиране

Приветстваме идеята на сп. „Гора“ да открие дискусия за лесоустройството точно в този важен момент, когато честваме 110-годишния юбилей на лесоустройството в България и влиза в действие нов закон и се изработва подзаконен регламент за него. Необходими са препоръки и идеи за наредбата и отзиви за лесоустройството и за това, което лесовъдската колегия очаква от него.

В процеса на работата по Закона за горите, по раздела за инвентаризация и горско планиране, имаше немалко пререкаания. Повече от 50 изтъкнати специалисти от цялата страна, от Лесотехническия университет, Института за гората, Изпълнителната агенция по горите и от всички лесоустройствени фирми се събрахме на 8 декември 2009 г. в „Агролеспроект“, за да се опитаме да избегнем някои опасни тенденции в закона. За съжаление нашите аргументи не бяха чути и в закона останаха лоши текстове, които вместо да подобрят, могат да влошат качеството на проектирането.

Повод за настоящия коментар е статията на д-р инж. Ценко Ценов и доц. Иван Палигоров „Предизвикателства пред съвременното горско планиране“ в бр. 2/2011 на сп. „Гора“ и предстоящата работа по създаване на нова наредба за горска инвентаризация и планиране (по чл.18, ал. 1 от Закона за горите, 2011). Цитираният материал интерпретира новите законови разпоредби, опитва се да ги развие, някъде успешно, другаде - дискусивно, но има и грешни, дори заблуждаващи постановки.

Ето по-важните противоречия и опасности (цитирани от статия-

та в бр. 2/2011 на сп. „Гора“):

● „Важен аспект при планирането е спестяването на време и разходи за изготвяне на плановете посредством намаляване на преките теренни измервания и наблюдения и въвеждане на информационни технологии. Пълната горска инвентаризация е необходима само в случаите на включване на нови площи ...“
Предлага се разделяне на горската инвентаризация на „пълна“ и „частична“, вместо сегашното деление на „главно“ и „междинно“, което е по-точно.

Заблуда е обаче да се смята, че ако се намалят показателите за таксация при горската инвентаризация, примерно от 50 на 25 (чрез една частична горска инвентаризация, както се предлага), работата на терена, времетраенето и цената ще се намалят двойно. Времето, употребено за едно насаждение, остава същото, както и вниманието, което се отделя при таксацията. Хората, които от години работят тази дейност, имат професионални навици и не могат да бъдат третирани като студенти. Въпреки че вече не се засяга месторастенето, то трябва да се има предвид, когато на терена се определят, макар и таблично, бонитетът на насаждението, целта на стопанисването или класът на сортиментност и т.н. А трябва ли, ако се установи, че месторастенето е грешно определено, или че има някаква настъпила промяна, да не го отразим? Нека да се определят приоритетите, наличните финансови ресурси и после да се каже сумарно каква е стойността. Сега цари пълно объркване - едно пише в заданието, друго се приема от Експертния технико-икономически съвет (ЕТИС), трето са сметките към

заданието (по видове дейности), а договорът най-често няма нищо общо с нито едното от всичките. Време е да се прекрати тази практика.

Освен това частична/междина горска инвентаризация може да има при стриктна дисциплина и много точна отчетна документация, при несменяем поне през последните няколко години управленски екип, при ясно дефинирани цели, параметри за наблюдение, осигурен финансов ресурс.

Разбира се, ние, лесоустроителите, отчитаме грешките си и се стремим да ги избягваме. Необходимо е да се признае обаче значението и отговорността на работата ни, която има съответната цена. В противен случай се сблъскваме с текучество на персонала или непрецизна работа.

Относно използването на съвременни технологии (аеро- или сателитни снимки, KBC, GPS и т.н.) ще подчертаем, че лесоустроителните фирми в момента са носители на техническия прогрес в целия горски сектор и прилагат всичко, което е възможно, в своята практика.

● „Устойчивото управление на горите и неблагоприятните климатични промени изискват и налагат провеждане на друг тип инвентаризация, при която оценката за състоянието на горите да се извършва по възприетите европейски критерии и индикатори (бел. авт.: по т.нар. Паневропейски критерии - PEFC) за устойчиво развитие и ползване на горските ресурси. Тази актуална информация се събира, анализира и използва чрез периодично, систематично провеждане на национална горска инвентаризация (НГИ).“ Тук има малък нюанс, който професионалистите трудно разбират. Заблуждаващо е да се твърди, че НГИ е някаква панацея и тя ще позволи събирането на поточни резултати (информация), отколкото по традиционния у нас начин - чрез нормалната инвентаризация. В много от европейските страни се практикува този скъп и неточен способ чрез НГИ, просто защото това е единственият начин да се събере необходимата информация. Там преобладават частни гори и таксацията и планирането им не са задължителни. В Италия например всяка област има свои правила за горска инвентаризация и планиране. В Германия е приблизително същото.

Освен това колкото и съвършена да е методиката за НГИ, неоправдано голям ще е рискът от множество грешки и непълноти, което в крайна сметка би довело до изкривяване на информацията. Традиционната горска инвентаризация е многократно по-точна (тя е подробна - по насаждения). Освен това тя е много евтина - за инвентаризация и планиране у нас сега общо се плаща 8 лв./ха (през 2009 г. беше 13 лв.), а в западно- и централноевропейските страни цената ѝ се движи средно между 15 и 25 евро/ха, при значително по-малък обем на работа. При НГИ е възможно дори цели групи или категории гори да не бъдат „уловени“ от пробните площи. Има вероятност от страна с биоразнообразие сред най-високите изведнъж да се окажем средностатистическа в това отношение. Само за пример ще посочим клековите, черномуровите и други формации с участие на редки и ценни видове, както и някои редки месторастения и местообитания.

Освен това формулярите на европейските институции, които ползват тази информация, са пригодени точно за по-обща информация, защото са изработени за западноевропейските страни. Точно срещу това негодуват влиятелни европейски учени и специалисти от UNECE/FAO. При последното си посещение у нас през 2006 г. световноизвестният учен по лесовъдство и президент на „Про Силва - Европа“ проф. Ж.Ф. Шютц заяви недвусмислено, че след като имаме 100 % подробна инвентаризация на горския фонд, нямаме нужда от инструмента на НГИ, защото тя е много скъпо мероприятие, а и се съмнява в успешното ѝ прилагане.

● „Съвременните мениджъри/лесовъди в горите не могат да ра-

ботят при „предписани“ планове или модели, изготвени от хора, които не познават условията в региона, конкретните насаждения, без реална цялостна представа за необходимото в едно стопанство, съобразно потенциала му.“

Това схващане е непризнаване на сегашните реалности и въвежда в заблуда широката лесовъдска колегия.

През последните 20 години много от лесовъдите/ръководителите по места от мислещи и прилагащи лесовъдството професионалисти бяха превърнати в обикновени изпълнители, затънали в бумащина. Всеобщо е и мнението, че нивото на горското образование е занижено. Неприемливо е да се твърди, че лесоустроителите не познават условията в едно стопанство и конкретните насаждения. Точно това е тяхната работа - на терена, при горската инвентаризация (таксацията) на насажденията да набележат вярното мероприятие. За година те събират всичката необходима информация, а ръководителят на проект в някои случаи знае повече неща дори и от директора. Директорът (мениджърът) и старши лесничите нерядко са нови, а лесничите често нямат достатъчна квалификация. В този смисъл не може да се твърди, че лесоустроителят е външен човек. Освен това той разполага с много по-модерни средства (софтуер, АФ или космически снимки от 1-2 години) и улавя всички неточности на ДГС. Лесоустроителят има опит от много други сходни обекти, където е работил, и може да сравнява и предписва по-верни решения. Той е онази трета независима инстанция, която е прието да прави външните одити (при сертификацията) и ревизии (в случая с горската инвентаризация). Не е приемливо стопанисващият сам да определя местата и количеството за сеч. Ако беше така, досега всички гори около пътищата и други удобни участъци да бяха изсечени. Верният подход е двете страни да полагат съвместни усилия проектът (планът) да бъде по-добър.

В сегашната ситуация, ако се постигне съгласие за необходимостта от промяна, е възможно да преминем към вариант на швейцарския модел - лесоустройството да посочва вида сечи, възобновителна или отгледна (промеждутъчна) по насаждения, и да дава допустимия размер на ползването - максималния за възобновителните, и минималния за отгледните/промеждутъчните сечи. Но в ГСП не може да липсва размер на ползването, по насаждения и общо.

Бихме искали да опровергаем тезата, че инвентаризацията може да се извърши от един изпълнител, а планът - от друг. Двата процеса са неразривно свързани - специалистът, който извършва инвентаризацията на терена, е компетентен да извърши и планирането. Това е и икономически, и професионално най-логично. Спестява се и време, и средства. Резултатът при другия вариант е двойна работа за двойно по-дълго време и двойна цена. Колко години едно стопанство ще бъде в ревизия и кой ще му подписва план-извлеченията?

За съжаление грешките винаги се осмислят, след като са нанесени чувствителни вреди. В лесоустройството последствията от такива грешки ще се усещат най-малкото през целия следващ ревизионен период.

Налага се да поставим и няколко важни въпроса, които рядко се коментират открито: постоянните граници на подотделите, стопанските класове (функционални групи) турнусят на сеч, изчисляването на текущ прираст за всяко насаждение, работата по доминиращи височини и други.

Стопанските класове - за или против, под каква форма да се групират горите в бъдеще? Това се свързва предимно с формата на стопанисване - *сечищна, изборна* или, както предлага д-р Иван Костов, смесена *изборно-сечищна*. Сега прилагаме избирателно двете форми, като в някои стопанства се използват и двете, например в Боровец, а комбинираното изборно-сечищно стопанис-

ване се предлага като преходно между сечищното и изборното, т.е. то е междинна форма за трансформация. Ако се приеме този логичен подход (без напълно да се отрича сечищното стопанисване), тези насаждения трябва да се обозначат в една група. (За тях ще има правила за големина на подотделите - само по естествени релефни граници и други).

Сечищното (дърводобивно) стопанство ще продължава винаги да има огромно икономическо и социално значение, а при определени условия и голямо екологично значение (например култури за интензивно отглеждане на биомаса и за улавянето на въглеродните емисии). То не може да се отрича - тенденция, която се наблюдава сега. Дори проф. Ж.Ф. Шютц не е краен и неговото учение е именно за „икономически изгодното природосъобразно лесовъдство“. Индикаторът, който се проследява от UNECE/FAO, е по класове на възраст и/или по класове на диаметър. Това се доближава до метода Антонов на производствените групи, но сега може да се детайлизира съобразно реалностите. Например сечищното стопанство да се диференцира освен по класове на възраст и по дебелини, защото това е икономически важния показател. Освен това по този начин може да се направлява стопанисването към определена разновъзрастна структура, ако се насочва ползването към определени диаметри, което ще се наложи като насока със заданието. Т.е. сечищната форма може да бъде съобразена с природосъобразното стопанисване.

Изборната форма на стопанисване може да се приеме за всички останали функционални групи (освен производствените), където има подходящи насаждения с реално съществуваща разнородна (основно разновъзрастна) структура.

Комбинираната изборно-сечищна форма на стопанисване (за трансформация на насаждения от сечищна към изборна) може да се прилага с предимство във всички непроизводствени функционални групи, които нямат изборна (разновъзрастна) структура, но с възможност да се прилагат и други виждания (след като се посочат с областния план за развитие и/или със заданието за проектиране). На практика, доколкото във всяко горско и ловно стопанство има подходящи насаждения, може да се заделят участъци за изборно и изборно-сечищно стопанисване, където да се прилагат изложените принципи за трансформация.

При такова диференциране не остава място, а и логиката на управление на съответните функционални групи не го допуска, за прилагането на сечищно стопанство извън насажденията със строго производствени функции.

Във всички групи икономическата категоризация вместо по стопански класове може да бъде по класове на възраст и по класове на дебелини (< 19 см, 20-39, 40-60 и >60 см), както изисква UNECE/FAO (Критерий 1, индикатор 1.3 от Паневропейските критерии), които да се наименоват по подходящ начин.

Необходимо ли е да се откажем от класификацията по стопански класове? Досега няма по-добра класификация, която едновременно да съдържа информация и за дървесния вид, и за неговата производителност, и за целта на производството, и за ориентировъчната възраст, при която тази цел се постига. В момента цялото ни лесоустройство и лесовъдската практика са така ориентирани. Тъй като лесовъдството, а с него и лесоустройството, са консервативна наука и практика, вероятно е по-целесъобразно за времето от един ревизионен период - докато за повечето стопанства измине един цял 10-годишен период, да се водят едновременно и стопанските класове, и новите категории, каквито и ако такива се приемат. Това се прави и сега, като се пише стопански клас за горите със специални функции.

Класификацията по видове гори е полезна и на нея се гради повечето статистическа информация. Според нас обаче не е целесъобразно да остане само деление по видове гори, като цялата

информация и всички групи се ориентират единствено към видове гори. Те и сега са водещи и се обособяват в групите гори със специални функции. Производните разпределения - по класове на възраст, по класове на диаметър (ново), по вид на насажденията, по дървесни видове, по бонитети и т.н., трябва да продължат да се спазват. Нещо повече, за да се подчертае по-голямото значение на растежните условия за биологичното разнообразие, предлагаме да се прави и разпределение (класификация) по типове месторастения. С това ще приближим до практиката екологичният подход на стопанисване, като очертаем по-точно потенциалните възможности за вариантите на стопанисване. Работната група трябва да избере един подход, който максимално запазва досегашния формат информация и същевременно отговаря на съвременните изисквания.

Турнусът на сеч - тази категория вече има немалко противници (сред природолюбителите), но и защитници. И за двете групи обаче понятието „сортиментна зрялост“ би звучало може би по-приемливо. Защото сортименти има във всяка възраст (етап на развитие) и в най-изборната гора. Дори там има по няколко сортимента едновременно. (Този въпрос може да се реши с малко допълнения, указващи например растежните условия и дървесния вид, ако се възприеме методът по групи класове на дебелина.) Това е и един от водещите принципи в Про Силва лесовъдството. От тази гледна точка не е необходимо да се определя един единствен турнус на сеч. Дори той е повече заблуждаващ, защото при сегашните стопански реалности търсенето във всеки момент може да бъде различно, т.е. днес един сортимент да е ценен, а утре - друг. Собственикът/стопанисващият трябва да знае с какви сортименти разполага и какъв е лимитът му за ползване от тях по насаждения, независимо от формата на стопанисване (сечищна, изборна или комбинирана). Тази практика вече е възприета от „Пролес-инженеринг“, като даваме прогнозните таблични сортименти за всяко насаждение, друг е въпросът дали и доколко се използва, но винаги има място за усъвършенстване. Дори имаме случай (в ДЛС „Алабак“), където за всяко насаждение от изборния стопански клас се дава графика по BDq метода за броя на излишните или липсващи дървета по степени на дебелина (под ръководството на проф. Георги Рафаилов).

Функционални групи - в цитирания материал се казва, че „*независимо от собствеността не могат да се залагат само стопански цели, без да бъдат съобразени с другите функции на гората*“. Бъдещите областни планове за развитие (ОПР) в голяма степен ще почиват на опита, натрупан при съставянето на планове за управление на защитени територии, защото по същество като рамков документ те са именно с такава компетенция и обществена значимост. Лесовъдският опит е обогатен от бащата на природосъобразното лесовъдство - професор Шютц, който в своето учение Про Силва (за икономически изгодното природосъобразно лесовъдство) и практика от последните 20-30 години, обосновава четири функционални групи: **естествени или биоecологични, защитни, рекреационни и производствени**, като е работил за всяка от тях подходящите лесовъдски практики („Булпрофор“, Бюлетин № 4, 2005).

За повечето засегнати тук теми, както и за неразгледаните, но отдавна повдигнати от нас въпроси (за изчисляването на текущ прираст на насажденията и на доминиращата височина, необходимо ли е те да се определят, има ли база, или такава липсва, защо науката и горската администрация бездействат по въпроса и т.н.) ще се търсят отговори по време на заседанията на работната група, която подготвя новата наредба за горска инвентаризация и планиране.

Инж. Антоний СТЕФАНОВ - управител на „Пролес-инженеринг“ ООД и председател на „Булпрофор“

100 години 8 март и още нещо

Тази година ООН и Европейският съюз отбелязаха 100-годишнината на Международния ден на жената - 8 март. Жените евродепутати бяха поздравени от председателя на Европейския парламент Йежи Бузек и дарени с по една бяла роза. Припомняйки активното начало на този ден, който се заражда като празник на работещата жена, в Лондон известната певица Ани Ленъкс и активистката за защита на правата на жените Бианка Джагър проведоха митинг за правата на жените в арабския свят, в който се включиха над 1500 гами. В споровете гали 8 март и днес може да се смята за празник мина този ден в България. Въпреки всичко той бе повод за повечето мъже у нас да засвидетелстват по-специално внимание към своите майки, любими и колежки. И никое цвете, усмивка и благопожелание не бе излишно на този ден.

Сдружението „Клуб „Фортуна“, което обединява жените - ръководители в горския сектор, отбеляза празника с традиционната среща, която се състои на 7 март в красивото с. Чифлик, до Троян. На сре-

щата бяха обсъдени редица въпроси от дейността на Клуба, който е създаден преди 9 години. Следвайки целите на сдружението, през тази година неговите членове се включиха в разработването на няколко проекта и в благотворителната кауза за подпомагане с парични средства за лечение на дете на колежка, работеща в системата на Изпълнителната агенция по горите. Съгласно устава на Сдружение „Клуб „Фортуна“ бяха приети нови членове след подадени заявления. След решение на Общото събрание от 2010 г. членството в Клуба е свободно. Днес в него членуват 45 жени с лесовъдско образование, 24 от тях са директори на държавни горски и ловни стопанства, природни паркове, семеен контролни и лесозащитна станция. Активно участие в дейността на Сдружението взема главният секретар на ИАГ инж. Валентина Маринова, която е сред първите учредители на Клуба. Пет жени-ръководители има в РДГ - Берковица, където самата дирекция се оглавява от инж. Ваня Каменова, един от най-дейните членове на Сдружението.

Организаторите на тържеството по случай 8 март от Регионалната дирекция по горите - Ловеч, създадоха незабравима атмосфера за празника. Вечерта бе открита от регионалния директор инж. Павли Богдански, който поздравил най-красивата част на горския сектор, а отец Борис благослови празника и пожела успех на горската реформа. С приветствени думи към колежките се обърна и зам.-министърът на земеделието и храните доц. д-р Георги Костов. Осмомартенското тържество бе споделено от изпълнителния директор на ИАГ инж. Бисер Дачев и областния управител на Ловеч Николай Нанков. И този път бе спазена традицията, датираща от първата сбирка на Клуба през 2002 г. - от Регионалните дирекции в Стара Загора, Благоевград, Берковица, Кюстендил и Ловеч дамите получиха цветя, подаръци и най-добри пожелания. Домакините от РДГ - Ловеч, се погрижиха и за приятна музикална програма.

Светлана БЪНЗАРОВА
Снимка Йордан ДАМЯНОВ

Изпълнението на проекта „FUTUREforest“ по програма INTERREG IVC на ЕС

● Ползи за Изпълнителната агенция по горите

Инж. Валентина МАРИНОВА - главен секретар, д-р инж. Любчо ТРИЧКОВ - началник на отдел „Горска политика и международни дейности“, инж. Николай ВАСИЛЕВ - главен експерт „Горска политика, програми и проекти“, Изпълнителна агенция по горите

Изпълнителната агенция по горите е партньор по проект „FUTUREforest“ по програма INTERREG IVC на Европейския съюз в консорциум с още шест партньори от следните региони и страни на Европа: Бранденбург (Германия), Уелс (Великобритания), Оверн (Франция), Каталония (Испания), Латвия и Словакия. Проектът е одобрен на 19 септември, 2008 г. Неговата продължителност е 3 години. Общият му бюджет е 1 900 000 €, като българската част възлиза на 224 000 €. Според изискванията на програмата 15 % от бюджета на българската страна е национално съфинансиране за сметка на ИАГ.

Основната визия на проекта е чрез междурегионално сътрудничество да бъдат създадени инструменти, методи, политики и програми за подпомагане на собствените на гори и вземащите решения да продължат да осигуряват многообразните ползи от горите и да заведат на следващите поколения гори, които са добре адаптирани и гъвкави към природните рискове и промените в климата.

Като **основна цел** може да бъде посочено подобряването на ефективността при развитието на регионалните политики и приноса към икономическа модернизация и подобряване на конкурентоспособността в Европа чрез обмяна, споделяне и трансфер на опит, познание и добри практики в областта на управлението на горските територии. Проектът цели да подобри и адаптира регионалните и/или местните политики и практики, за да намали ефекта на промените в климата с фокус върху водния баланс, почвата, дървесните и недървесни горски продукти и ресурси, качеството на въздуха, включващо темата за усвояване на въглерода и природните бедствия като пожарите, вредителите и болестите и други.

Проектът също така ще предостави на политиците и на други заинтересовани страни във всички европейски региони познания, инструменти и подходи, които да им помогнат при вземането на решения за ефективността на политиките, свързани с горското стопанство и регионалното развитие и практики при стопан-

исване на горите, които ще помогнат на горите едновременно да се приспособят и да намалят негативните ефекти от промените в климата.

Основните теми на проекта са:

- „Управление на водите в горските екосистеми“ с водещ партньор Уелс.
- „Горски почви“ с водещ партньор България.
- „Горско биоразнообразие“ с водещ партньор Оверн, Франция.
- „Биологична продуктивност“ с водещ партньор Латвия.
- „Улавяне на въглерода“ с водещ партньор Словакия.
- „Природни рискове - горски пожари, вредители, болести и др.“ с водещ партньор Каталония, Испания.
- „Подходящи структури и процеси за предоставяне на информация“ с водещ партньор Бранденбург, Германия.

Основните фази при изпълнението на проекта са:
Фаза I „Да видиш, е да повярваш“

В изпълнение на тази фаза бяха проведени седем опознавателни теренни посещения във всяка страна партньор. Българската страна бе домакин на четвъртото посещение, което се проведе в териториалния обхват на дейност на РДГ - Кърджали, и представи опита на българската страна в областта на борбата сре-

щу ерозията, залесяването, биоразнообразието и групи. Теренните посещения бяха последвани от конференцията в началото на октомври 2009 г. в Барселона, Испания, по време на която бяха обобщени резултатите от тези посещения и бяха взети решения за по-нататъшните действия. В състава на българската делегация бяха доц. г-р Георги Костов - тогава председател на ДАГ, и екип от служители на Агенцията, отговорни за изпълнението на проекта (сн. 1).

Фаза II „Съвместно развитие“

По време на тази фаза бяха проведени 4 тематични семинара: в Бранденбург, Германия (декември 2009 г.); в Оверн, Франция (февруари 2010 г.); в България (юни 2010 г.); в Латвия (октомври 2010 г.).

Проведеният в териториалния обхват на дейност на РДГ - Бургас, семинар бе на тема „Горско законодателство и инструменти за финансиране в горския сектор, свързани с намаляване на негативното влияние на климатичните промени“ предвид очакваното приемане на новия Закон за горите и се осъществи с участието на доц. Георги Костов - зам.-министър на земеделието и храните.

Заклучителната конференция в изпълнение на Фаза II се състоя на 18 и 19 ноември 2010 г. в Кардиф, Уелс (сн. 2). Българската делегация от Изпълнителната агенция по горите бе в състав: инж. Валентина Маринова - главен секретар и главен координатор на проекта, г-р инж. Любчо Тричков - началник на отдел „Горска политика“ и ръководител на проекта от българска страна, инж. Николай Василев - главен експерт „Горска политика, програми и проекти“ и координатор по международните дейности, и г-р инж. Деница Пандева - старши експерт „Международни проекти“.

По време на конференцията инж. Валентина Маринова като ръководител на българската делегация направи изказване на тема „Горещи точки - горите и климатичните промени“. Д-р инж. Любчо Тричков изнесе презентация, свързана с управлението на водосбори от гледна точка на борбата с ерозията и вертикалното и хоризонталното зонирание на горскогървесната растителност. Взе участие и в дискусия, на която постави въпроса за преразглеждане на Общата селскостопанска политика (ОСП), като се отдели необходимото внимание на горите и горското стопанство. Към настоящия етап броят на мерките, свързани с горите, не е достатъчен, а има и много излишни ограничения за потенциалните бенефициенти, които в голяма степен затрудняват кандидатстването им. Необходим е нов подход или в рамките на ОСП, или чрез създаване на Обща горскостопанска политика на ЕС със съответния инструментариум за функционирането ѝ.

На дискуссионния форум по изготвянето на финалния доклад по проекта инж. Николай Василев изнесе презентация, свързана с опазването на почвите - тема, по която българската страна е водещ партньор при изпълнението на проекта и изготвянето на доклада.

Фаза III „Трансфер в политиките“

Тази фаза е в процес на изпълнение, като резултатите от проекта ще бъдат представени по време на финална конференция през юни т.г. в Брюксел, Белгия. Работата по изпълнение на Фаза III е фокусирана върху обмяната на опит, трансфера на политики и най-добри практики, политическите препоръки, стратегическите насоки, горските програми и политическите инструменти (методологии, софтуер) в рамките на регионите и към други европейски организации и заинтересовани страни.

Българската страна е отговорна за изготвянето на финалния доклад по проекта в частта му за опазването на почвите в контекста на негативното влияние на климатичните промени в отделните региони.

В допълнение към международните мероприятия в рамките на проекта на национално ниво в ИАГ е проведена процедура - обществена поръчка за избор на изпълнител за изготвяне на „Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и намаляване на негативното влияние на климатичните промени върху тях“. Договорът за изпълнение на заданието е подписан през май 2010 г., като срокът за изпълнение е 9 месеца - до началото на февруари 2011 година.

Програмата от мерки е разработена от колектив от Обединение на физически лица „Гора за бъдещето“ с ръководител проф. Иван Раев. Окончателният вариант на разработката е приет с решение на ЕТИС на ИАГ през февруари 2011 г. През първата половина на 2011 г. предстои нейното отпечатване на български и английски език и представянето ѝ на партньорите по проекта и на всички заинтересовани страни.

Въз основа на изготвената „Програма от мерки за адаптиране на горите в Република България и намаляване на негативното влияние на климатичните промени върху тях“ и допълнителни анкети и проучвания в рамките на изпълнението на проекта и със средства от неговия бюджет е планирано извършване на актуализация на „Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България“. Към началото на февруари 2011 г. е изготвена и съгласувана цялата документация за възлагане на обществена поръчка по Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки и се очаква в началото на април да се подпише договор за изпълнението ѝ.

Цялостното изпълнение на проекта, който приключва на 18 септември т.г., засяга един много актуален в днешно време проблем - негативното влияние на климатичните промени, като се конкретизира върху горските екосистеми. Този проблем поставя на дневен ред редица въпроси, свързани с адаптацията на горските видове и екосистеми към тези очаквани промени. От друга страна, партньорите по проекта ясно посочват ключовото значение на горите за намаляване на това негативно влияние на климата. Тъй като Европейската комисия признава важността на този проблем и значимостта на горите от гледна точка на климата, тя финансира изпълнението на проекта „FUTUREforest“ чрез Европейския фонд за регионално развитие. Изпълнението на проекта предоставя възможност на ИАГ да се запознае с европейския опит в тази област и да разработи съвременни сценарии за климатични промени. Ръководството на ИАГ взе решение Програмата да бъде разработена като конкретен резултат на национално ниво, който е с европейска значимост. В допълнение разработването на тази Програма пряко изпълнява Ключово действие 7: Принос към изпълнението на Рамковата конвенция на Обединените нации за изменението на климата и Протокола от Киото от Стратегическия план за развитие на горския сектор 2007-2011 г., и по-специално Поддействие 7.2. „Разработване на научна програма от мерки за адаптиране на горите към климатичните промени“.

ИНТЕНЗИВНОСТТА НА НАРУШЕНИЯТА СЕ ЗАПАЗВА

Инж. Николай ПИРОНКОВ - началник на отдел „Опазване на горите“,
инж. Спас ТУМБЕВ - главен експерт, Изпълнителна агенция по горите

Според статистиката през 2010 г. има незначително намаляване на констатираните нарушения в сравнение с 2009 г. и слабо увеличаване на незаконно добитата гървесина, т.е. запазва се интензивността на нарушенията. Няма съществена промяна в ситуацията от предходните години. Проблемите остават същите - занижен контрол от страна на ръководствата, ниска превенция на нарушенията, не се спазват и прилагат дадените от закона правомощия. Запазват се и регионите с висока концентрация на нарушенията - РДГ - Берковица, РДГ - Ловеч, РДГ - Благоевград, РДГ - София.

Охранявана територия и служители

Към 31.12.2010 г. Изпълнителната агенция по горите охранява горски фонд на площ от 3.95 млн. ха. Върху тази територия са обособени: 535 горскостопански участъка със средна площ 7588 ха; 2410 охранителни участъка (2448 през 2009 г.) със средна площ 1634 ха; горските надзиратели са 2296, т.е. има 114 ОУ без назначени служители; горските стражари към РДГ са общо 416, като от тях 128 служители осъществяват дежурства на 26 постоянни контролни горски пункта (КГП); ловните стражари са общо 120. Общата численост на горските надзиратели, горската и ловната стража е 2832 служители.

Извършени проверки и констатираните нарушения

През 2010 г. са извършени над **370 000 проверки** на превозни средства, лица и обекти, свързани с ползването, преработката и търговията с горски, дивечови и рибни ресурси. При проверките са констатирани **21 317 нарушения** в горското, ловното и рибното стопанство и екологичното законодателство. От тях са разкрити 17 167 и са съставени актове за установяване на административни нарушения.

Задържани вещи, предмети и средства за нарушения

В последните години се наблюдава намаляване на обема на незаконната обла и фасонирана гървесина за сметка на увеличаване на количествата гърва за огрев. Причината е намалялото търсене на едра строителна гървесина на пазара. През 2010 г. са задържани 61 куб. м фасонирана гървесина (със 118 м³ по-малко от 2009 г.), облага строителна е 3575 куб. м (3987 м³ през 2009 г.), гърва и вършина - 46 726 пр. куб. м (през 2009 г. са задържани 44 396 пр. м³). Общо за цялата 2010 г. са задържани 25 244 пл. куб. м незаконна гървесина, което е с 3 % повече от предходната година.

През 2010 г. са задържани 6819 кг странични горски продукти, или с 16 % повече от 2009 година. Значително повече са задържаните риба и дивечово месо - 812 кг, или със 740 кг повече от предходната година. Задържани са още: 322 МПС (397 за 2009 г.), 78 коня (152 за 2009 г.), 613 каруци (809 за 2009 г.), 246 моторни триона (257 за 2009 г.), 243 брадви (232 за 2009 г.), 79 броя законно притежа-

вано оръжие, 121 патрона, 8 логки, 54 мрежи, 101 въдици и 443 други инструменти и прибори.

Региони с висока концентрация на нарушенията

РДГ - Берковица, е регионът с най-много нарушения в страната. През 2010 г. са констатирани 2677, което е 13 % от общия брой за страната. Намалели са нарушенията, покрити с актове (от 2563 акта през 2009 г. до 2101 през 2010 г.) и са увеличени констатираните с протоколи нарушения. Увеличен е и обемът на гървесината от неразкритите нарушения вследствие на извършените ревизии. През 2010 г. обемът на незаконната гървесина нараства с 323 пл. куб. метра. Реална промяна при опазването и контрола в горите се наблюдава единствено в ДГС - Враца. Няма положителни тенденции в повечето стопанства от района на дирекцията: ДГС - Монтана, ДГС - Лом, ДГС - Вудин, и ДГС - Белоградчик, остават с висока концентрация на нарушенията.

В **РДГ - Ловеч**, обстановката е почти аналогична. Няма съществена промяна в отношението на служителите към опазването на горите. ДГС - Плевен, е с най-много нарушения в страната - 961. Други стопанства с висока концентрация на нарушенията са ДГС - Тетевен, ДГС - Лесигрен, и ДГС - Луковит. В дирекцията са констатирани 2241 нарушения, за което са съставени 1748 акта. Регионът е с най-голямо количество незаконна гървесина - 7029 пл. м³ (28 % от цялата страна), като с актове са покрити едва 1834 куб. метра. Фактите сочат, че нарушенията се откриват късно след извършването им, а нарушителите остават неизвестни.

Голяма част от нарушенията се извършват от гървогобивни фирми в участъци, съседни на техните обекти. Част от фирмите, извършващи нарушенията, са добре известни, но, въпреки изпратените материали в Прокуратурата, продължават своята незаконна дейност.

В посочените дирекции са съставени 22 % от актовете и е задържана 46 % от незаконната гървесина в страната.

В **РДГ - Благоевград**, са констатирани 2252 нарушения (12 % от общия брой) и са съставени 1456 акта. След намаляването на търсенето на строителна гървесина незаконният добив се реализира предимно в гърва за огрев. Проблемни стопанства са: ДГС - гр. Гоце Делчев - с 414 нарушения; ДАС - Разлог - с 363 нарушения; ДГС - Гърмен - с 346 нарушения. През последните 2 години отново се забелязва тенденция на увеличаване на нарушенията в Разложкия район.

В **РДГ - София**, нарушенията са намалели до 1705, съставени са 1071 акта. Количеството задържана гървесина е общо 2777 куб. метра. Въпреки че не са констатирани много нарушения, реалността е различна и

проблемите от предишни години остават, тъй като много от нарушенията се прикриват и разкриваемостта им е ниска. С висока концентрация на противозаконни деяния са ДГС - Ботевград, ДГС - Ихтиман, ДГС - Пиргон, ДГС - Своге, и ДГС - Боровец (вече в рамките на ДГС - Самоков).

В РДГ - Русе, са извършени 1934 нарушения и са съставени 1468 акта. Загържани са 1832 м³ гървесина. С най-много нарушения са ДГС - Силистра, ДАС „Каракуз“ - Дулово, ДАС „Сеслав“ - гр. Кубрат.

В РДГ - Варна, са констатирани 1754 нарушения, за което са съставени 1557 акта. Нарушенията са предимно за малки количества гървесина и се извършват в близост до ромските квартали в градовете и селата.

В РДГ - Кърджали, са установени 1484 нарушения и са съставени 1327 акта. Проблемни стопанства в района са ДГС - Хасково - 529 нарушения, ДГС - Кирково, и ДГС - Свиленград.

В РДГ - Бургас, са установени 1418 нарушения и са съставени 1328 акта. Най-проблемни са ДГС - Карнобат, ДГС - Средец, ДГС - Айтос. След получени сигнали в ИАГ, в ДГС - Садово, се разкриха нарушения на директора, които не са констатирани при проверка от експерти към дирекцията.

В РДГ - Велико Търново, са констатирани 865 нарушения и са съставени 716 акта, загържаната незаконна гървесина е 1276 куб. метра. Проблемни стопанства са ДАС „Болярка“ - Велико Търново, ДГС - гр. Елена, и ДГС - Плачковци.

Други форми за превенция и контрол

В страната действат 26 постоянни КГП. На тях се осъществява ефективен контрол при транспорта на гървесината и продукти от страничните ползвания в горите. Стратегическото им разположение и системата за видеонаблюдение в РДГ - Пазарджик, и РДГ - Благоевград, въведеният софтуер за регистрация на превозните билети и контролът на транспортираната гървесина пресичат пътищата за превоз на незаконна гървесина. Показателно е намаляването на нарушенията в РДГ - Пазарджик. Необходимо е да се повиши още повече ефективността на КГП чрез промяна на местоположението на някои от пунктовете и обединяване на база данни за регистрираните превозни билети в страната.

Дейността на Специализираното звено „Горска стража“ показва неговата изключителна ефективност. През 2010 г. специалистите от СЗ „ГС“ (10 служители) са съставили 459 акта (средно по 46 акта от служител), в т.ч. 397 по ЗГ, 22 по ППЗГ, 15 по ЗЛОД и 25 по ЗРА. Загържали са 52.74 м³ едра строителна, 20.70 м³ средна и 533 пр. м³ гърва за горене. Загържани са още 66 МПС, от които 3 камиона с прицепи, 2 ре-маркета, 34 товарни автомобили, 12 микробуса, 4 джипа, 9 леки автомобили, 47 конски каруци, 36 коня, 11 моторни триона, бравди, 19 въдици, 700 л. м рибарски мрежи; 50 кг риба, 3 ловни пушки, 273 кг билки, 1 общинска марка и е установена незаконна сеч на над 2500 гървета в горския фонд.

Статистика и анализ на данните

След двугодишен растеж през 2010 г. се наблюдава намаляване на констатираните нарушения в страната (със 7 %) и съставените актове (с 6 %). Най-много актове са съставени за нарушения на Закона за горите - 15 619 (91 % от всички актове). За незаконен транспорт на гървесина актовете са 5636, за разпореждане с незаконна гървесина - 4130, и за незаконен гоби - 3998 броя.

Съставени са също 576 акта за странични ползвания, 55 за преработка на незаконна гървесина, 49 за незаконно строителство, 17 за незаконно заграждане на горски територии и 12 акта за причиняване на пожари.

● По ППЗГ са съставени 487 акта, по ЗЛОД - 572, или 3.6 % от общия брой, по ЗРА са съставени 438 акта.

● Горските надзиратели са съставили общо 13 944 акта, или средно по 6 акта на човек, като в последните години се наблюдава тенденция за намаляване на съставените от тях актове. Горските стражари (общо 416 души) са съставили 2949 акта, средно по 7 акта на човек.

От служители на МВР са съставени 255 акта, а от надзиратели към ловни сдружения - 19 акта.

От образуванияте административно-наказателни преписки 115 са прекратени от директорите на ДГС и ДАС. Броят им значително е намалял от 2009 г., когато са били 183.

По съставените през годината актове за административни нарушения са издигнати 14 159 наказателни постановления (НП) - за 82.5 % от актовете, от които 10 730 са влезли в сила. Обжалвани са 462 НП (3.3 % от издигнатите), като 95 от тях са отменени със съдебни решения.

● Наложеният парични санкции с НП са общо 2.5 млн. лв., а по влезлите в сила НП са 1.735 млн. лева.

● Събрани са общо 176 320 лв. от влезлите в сила НП, което представлява 10.16 % събираемост.

● От изпратените в Прокуратурата 4463 преписки, за административни производства са върнати 2676 преписки, по 1634 още няма решение. Образувани са 152 досъдебни производства и са постановени 68 осъдителни присъди.

● От РДГ, ДГС и ДАС са запечатани общо 38 обекта за преработка и търговия с гървесина.

Наказани и наградени служители за работа по опазване на горите

През периода за пропуски в работата по охраната на горите са наложени дисциплинарни наказания на 668 служители, от които 427 със забележка, 221 с предупреждение за уволнение и 38 с уволнение. Понижени в длъжност са 165 служители.

Допълнително материално стимулиране (ДМС) е изплатено на 1177 актосъставители и свидетели по актове на обща сума 116 053 лв., което е с 24 % повече от 2009 г. През 2010 г. в РДГ - Кюстендил, и РДГ - Пловдив, ДМС не е изплатено.

Пострадали служители при изпълнение на служебните си задължения

Пострадали са общо трима служители - в ДГС - Айтос, ДГС - Гурково, и ДАС „Разлог“ - Разлог. Материални щети са нанесени на трима служители - опожарена къща на горски надзирател в ДГС - Враца, счупени стъкла на автомобил на горски надзирател от ДГС - Старо Оряхово, счупени стъкла на къщата на лесничей от ДГС - Провадия.

Взаимодействие с други институции

Въпреки че План-програмата за взаимодействие не бе съгласувана от Прокуратурата, от тяхна страна бе получено официално потвърждение за продължаване на взаимодействието при опазване на горите. Продължи изпълнението на Методическите указания за разследване на престъпленията и установяване на нарушенията в горите, изпълнявани съвместно с МВР и Прокуратурата.

На 18.03.2010 г. бе проведено заседание на Националния консултативен съвет, на което бе отчетена съвместната дейност на институциите и бяха набелязани мерки за подобряване на ефективността от съвместната дейност. Проведени бяха заседания и на регионалните и местните консултативни съвети.

Служители на отдел „Охрана на горите“, съвместно с представители на Прокуратурата, ДНСК, МОСВ и дирекциите на националните паркове, участваха в проект „Укрепване на капацитета на Прокуратурата на Република България при взаимодействие с контролните органи за противодействие на закононарушенията и престъпленията в защита на обществен интерес и правата на гражданите“, изпълняван от Върховната административна прокуратура.

Продължиха съвместните проверки с участие на представители на МВР, Прокуратурата, Агенцията „Митници“, ДНСК, ИАРА, НАРС „САРБ“, НАП и други, като най-масабно е взаимодействието с органите на МВР.

Проведени са съвместни акции със служители на ИАГ, СЗ „ГС“ и МВР в РДГ - Берковица, Благоевград, Бургас, Пазарджик, Смолян и София.

Във връзка с предложение на Върховната административна прокуратура за повишаване на ефективността от дейностите и контрола при административно-наказателното производство бяха проведени срещи между представители на РДГ и Прокуратурата. Обсъждани са проблемите при взаимодействието на институциите при разкриване на нарушения и престъпления в горите и прилагането на Методическите указания за разследване на престъпността и установяване на нарушенията в горите. В тази връзка през май бе проведено обучение на директорите на ДГС/ДАС и РДГ на действия по разкриването на нарушения в горите и подобряването на административно-наказателното производство.

РДГ - Пазарджик, е красноречив пример за доброто взаимодействие с МВР и Прокуратурата, като там са издадени най-много присъди за извършени нарушения в горите (43 за 2009 г. и 28 за 2010 г.).

През 2010 г. продължи сътрудничеството с неправителствени организации. Извършени са съвместни проверки по сигнали на Гражданско движение „ГДБОПП“ в ДГС - Пирдоп, ДГС - София, ДГС - Своге, ДГС - Копревница, ДАС „Тунджа“ - Ямбол, ДАС „Родопи“ - Батак. По сигнал на Природозащитен клуб „Воля“ - София, са извършени проверки на територията на РДГ - Пловдив.

През февруари бе изготвена Концепция за промяна на модела за реструктуриране на системата за опазване и контрол в горските територии, която бе представена на комисията, изготвяща проекта за нов Закон за горите.

През юли в Хисаря бе проведено Национално съвещание по опазване на горите с участие на експерти и юристи от РДГ. Представен бе проект на новия Закон за го-

рите, а служители от ДФ „Земеделие“ направиха презентация за реда за кандидатстване по Програмата за развитие на селските райони. На съвещанието бяха разисквани и темите за касаещи работата на КГП, често допусканите грешки при образуването на административно-наказателните преписки от страна на служителите по горите и други.

Изготвен бе проект за Наредба за осъществяване на дейностите по контрол и опазване в горските територии, който бе представен на експертите от дирекциите за предложения и становища.

Основни проблеми

- занижена трудова дисциплина и внимание към проблемите, свързани с опазване на горите от страна на отделни ръководители;

- незаинтересованост на частни и общински собственици на гори към опазване и стопанисване на имотите им;

- в много случаи не се задържат вещите - предмет и средство на нарушения и престъпления;

- ниска ефективност от прилагането на наложените административни наказания (ниска събираемост на сумите по влезите в сила НП);

- ниска наказуемост на лицата, извършили престъпления, свързани с чл. 235 от Наказателния кодекс - повечето преписки се връщат за административно наказание, а по-голяма част от образуваните досъдебни производства отпадат в съда;

- недостатъчна ресурсна обезпеченост на системата за опазване и контрол, като средствата за опазване продължават да намаляват.

Мерки за подобряване на дейността за опазване на горите

- разработване на механизми за повишаване на ефективността при прилагането на наложените административни наказания съвместно с други институции като ограничаване на социалното подпомагане на лица, имащи задължения към държавата, събиране на вземанията от частни изпълнители и други;

- изготвяне на актуални програми за обучение и повишаване на квалификацията на служителите;

- подобряване на трудовото възнаграждение на служителите и завишаване на вискателността към работата им;

- внедряване на единна информационна система за издаването и отчитането на служебните документи;

- актуализиране на системата за постоянните КГП;

- създаване на нови мобилни екипи за оперативен контрол, първоначално в регионални дирекции с висока концентрация на нарушенията, които ще координират действията си със съседни дирекции;

- продължаване и разширяване на взаимодействието между институциите МВР, МФ, МТСП и други;

- разширяване на медийното отразяване на проблемите и разпространяване на добрите практики при опазването и контрола в горите.

Промени: КАДРИ, НАИМЕНОВАНИЯ, АДРЕСИ, ТЕЛЕФОНИ

до 18.03.2011 г.

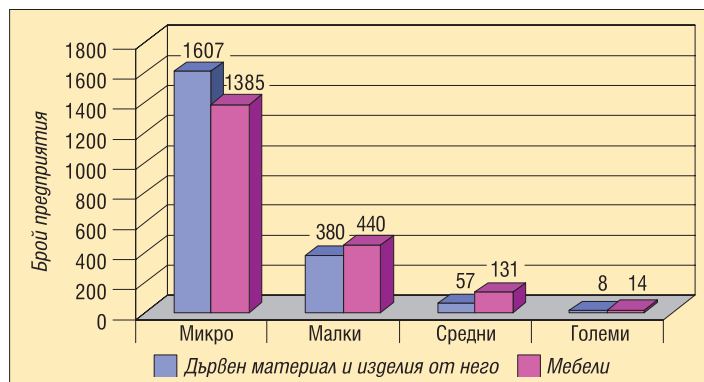
Директор на ДГС - гр. Сандански, е инж. Стоян КОВАЧЕВ, на ДГС - Катунци - инж. Красимир ТОМАЛЯНОВ, на ДГС - Берковица - инж. Георги РАНОВ, на ДГС - Свищов - инж. Антоанет АНТОНОВ, на ДГС - Плячковици - инж. Мирослав ИЛИЕВ, на ДГС - Пампорово - инж. Василка ВЛАДИМИРОВА, на ДГС - Ихтиман - инж. Дияна КОСТОВА.

Дървообработващата и мебелната промишленост в България: състояние и перспективи

Д-р инж. Калин СИМЕОНОВ - председател на Браншовата камара на дървообработващата и мебелната промишленост

Производството на мебели и изделия от дървесина има дългогодишни и утвърдени традиции в нашата страна. Предпоставка за това е и сравнително добрата суровинна база - общите запаси се оценяват на около 600 млн. м³ дървесина, годишно се добиват около 5 млн. м³ при теоретично оценени възможности за добив на 12-14 млн. м³. Към днешния ден собствеността на горите в България е разпределена така: на държавата - 79.3 %, на физическите лица - 9.5 %, на общините - 9.3 %, на религиозните организации - 0.6 %, на юридическите лица - 0.2 %, и други - 1.2 на сто. Държавната собственост в горите продължава да има монополно положение, но дори и малкият дял на частната и общинската собственост имат положително влияние върху пазара и възможностите за снабдяване на предприятията с обла дървесина.

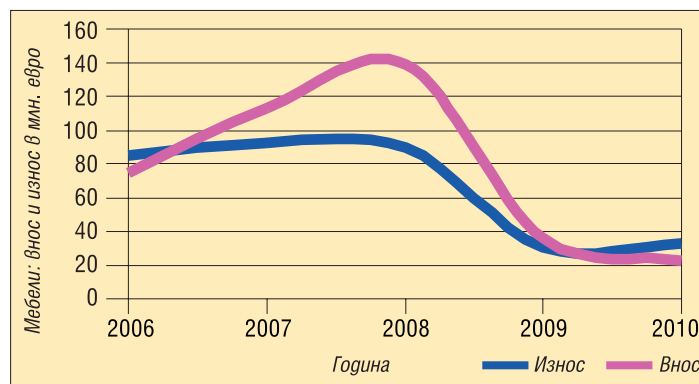
Общият брой на фирмите в България, регистрирани с предмет на дейност, свързан с обработването на дървесина и производството на мебели и други дървени изделия, е над 5000. Реално на пазара са активни само около половината, а през последните две години на криза техният брой е намалял и още. Това са главно микро и малки предприятия - около 95 % от фирмите в бранша, което е характерно и за останалите европейски страни, като изключим Германия (фиг. 1). Почти няма по-голямо населено място, където да няма поне цех за разбичване или мебелна работилница. Това прави отразява важен фактор за поминъка на населението. Естествено поради предмета на дейност дървопреработвателните фирми са повече в районите, близки до суровината и обратно - фирмите за производство на мебели са концентрирани около големите потребителски центрове.

Фиг. 1. Разпределение на фирмите от бранша по броя на заетите работници и служители (микро - до 10, малки - от 11 до 50, средни - от 51 до 250, големи - над 250)

Дървообработващата и мебелната промишленост създават около 3 % от брутният вътрешен продукт, което отговаря на около 10 % от обема на промишления

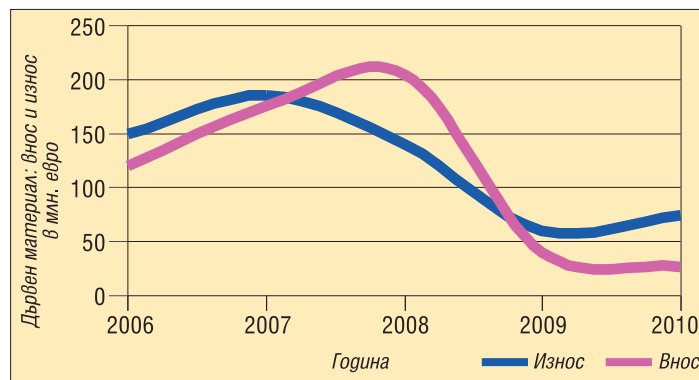
сектор. В същото време износьт на мебели и изделия от дървесина е повече от 5 % от целия износ и през периода 2000-2008 г. бележи непрекъснат растеж с темпове от 20-25 % годишно. През цялото това време отразът е нетен износител на мебели и дървени изделия, т.е. износьт превишава вноса. Тази тенденция се променя през 2007 г., но по време на кризата вносьт намалява в много по-голяма степен от износа, и днес от-

Фиг. 2. Развитие на вноса и износа на мебели през периода 2006-2010 г.

расът отново играе положителна роля за външнотърговския баланс на държавата (фиг. 2 и 3).

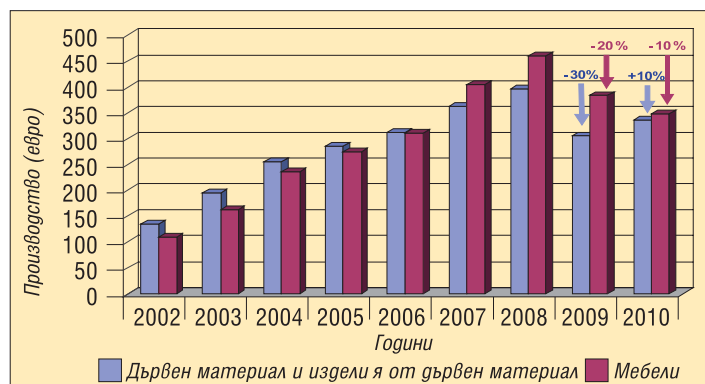
Производството на мебели и дървени материали през годините до 2008 бележи непрекъснат растеж, като производството на мебели постепенно изпреварва по обем производството на фасонирани материали и плочи. През 2008 г. кризата се усети най-напред и най-силно в дървообработването. Мебелните фирми все още имаха да довършват обекти и по-големи поръчки и спадът при тях през 2009 г. беше по-малък (фиг. 4). В дървообработването се очаква известен ръст, докато в про-

Фиг. 3. Развитие на вноса и износа на дървени материали през периода 2006-2010 г.

изводството на мебели кризата се задълбочава и най-вероятно ще продължи поне до средата на 2011 година.

Хронична слабост на нашата гърворезна промишленост е производството, потреблението и износът на

Фиг. 4. Обем на производството на дървени материали и мебели през 2002-2010 г. (за 2010 г. обемите са прогнозни)

сурови, необработени гървени фасонирани материали. Докато в развитите страни бичените материали се изсушават веднага след производството и се предлагат почти на 100 % рендосани и/или профилирани, у нас по правило липсват мощности за сушене, а предлагането на рендосани материали е почти непозната практика. Само единични предприятия имат мощността за производство на едроразмерни слепени гървени елементи, което ограничава силно използването на гървесината в строителството. Успешно се развива и разширява производството на плочи от двата големи завода, собственост на чужди фирми - „Габровница“ в с. Горно Сахране и „Кроношпан“ в Бургас, където са направени и най-големите чуждестранни инвестиции в бранша. В резултат на евтиния внос от Китай силно намалява производството на шперплат у нас. Силна страна на мебелното производство е изработването на мебели от масивна гървесина, главно столове и маси и тапицирани мебели. Това е и преобладаващият вид мебели, които се изнасят. Износът е и основен двигател за развитие на производството. Вътрешното потребление на мебели, което в развитите страни е основен стимулиращ фактор на производството, в България е ниско, а е изложено и на много силен натиск от страна на вноса на евтини мебели от Китай. Потреблението на мебели на глава от населението (таблицата) у нас е в пъти по-ниско от това в развитите страни членки на ЕС, но поне до 2008 г. се е увеличавало със сравнително бързи темпове. Както във всеки клон на индустрията, така и в бранша съществен фактор на производството са кадрите. В първите години след промяната отрасълът разполагаше с много на брой и добре подготвени изпълнителски и ръководни кадри. Положението сега е коренно различно - чувства се остра нужда от специалисти както на изпълнителско, така и на средно

ниво - организатори на производството. Общо в отрасъла са заети над 40 000 работници и служители, като техният брой през годините се колебае. През 2010 г. се наблюдава вече една положителна тенденция, дължаща се главно на увеличаването на броя на заетите в гървообработващата и мебелната промишленост е 550 лв. и съставлява около 77 % от средната заплата за страната. Реалната заплата е с поне 50 % по-висока. Независимо от това тя изостава значително от заплатите в отрасъла на другите страни членки на ЕС. Въпреки че много наши предприятия са оборудвани с модерни машини и производствени линии, производителността на един работник е също много ниска в сравнение с европейската, която е 15 000-20 000 евро годишно, или с 8-10 пъти по-ниска.

За да се очертаят перспективите за развитието на отрасъла, освен общото икономическо развитие на страната трябва да се оценят и ресурсите, с които разполагаме като суровинна база, оборудване и възможности за инвестиции, кадри, пазари. От особено значение е и политиката на правителството, която може да доведе или до използване на тези възможности, или до тяхното пропускане. Какво показват резултатите от провежданото от Браншовата камара редовно допитване до предприемачите в бранша под формата на т.нар. Браншови барометър?

Суровини и материали. Около 24 % от фирмите

Таблица

Потребление на мебели в ЕС, 2004-2008 г.

	2004 млн. евро	2006 млн. евро	2008 млн. евро	Средна год. про- мяна, %	Населе- ние, млн.	Потребление на глава от населението	Домакин- ства, хил.	Брой хора в дома- кинство
Всичко	76.760	79.889	80.111	1.1	496.3	161	206.303	2.4
Германия	18.938	19.156	18.415	-0.7	82.3	224	39.122	2.1
Италия	13.394	13.499	13.356	-0.1	59.4	225	26.400	2.2
Англия	10.259	10.865	10.553	0.7	61.0	173	26.750	2.2
Франция	8.575	9.016	9.641	3.0	63.6	152	27.045	2.3
Испания	5.951	6.430	6.346	1.6	44.9	141	15.600	2.8
Холандия	3.502	3.706	3.625	0.9	16.4	221	7.091	2.3
Австрия	2.308	2.439	2.502	2.0	8.3	301	3.410	2.4
Швеция	2.184	2.235	2.427	2.7	9.1	267	4.279	2.1
Белгия	2.011	2.166	2.198	2.2	10.6	207	4.502	2.3
Гърция	1.399	1.462	1.520	2.1	11.2	136	3.800	2.8
Полша	1.280	1.318	1.460	3.3	38.1	38	13.865	2.8
Финландия	1.083	1.244	1.389	6.4	5.3	262	2.452	2.1
Дания	1.200	1.230	1.323	2.5	5.5	241	2.548	2.2
Португалия	1.219	1.250	1.223	0.1	10.6	115	3.730	2.8
Румъния	740	830	987	7.5	21.5	46	6.820	3.2
Чехия	562	622	668	4.4	10.3	65	4.574	2.3
Ирландия	549	625	584	1.5	4.4	133	1.430	2.9
Унгария	449	511	513	3.4	10.1	51	4.260	2.4
България	264	302	344	6.8	7.7	45	2.360	3.0
Словакия	175	190	212	4.9	5.4	39	2.045	2.8
Словения	171	190	204	4.5	2.0	102	750	2.7
Люксембург	121	132	135	2.8	0.5	270	195	2.5
Литва	102	116	121	4.4	3.4	36	1.320	2.7
Естония	93	108	111	4.5	1.3	85	627	2.3
Латвия	97	110	110	3.2	2.3	48	930	2.6
Кипър	87	92	97	2.7	0.8	121	250	3.2
Малта	47	45	47	0.0	0.4	117	148	2.7

Източник: Euromonitor, Mintel, National Trade Associations, Trade Estimates (2009)

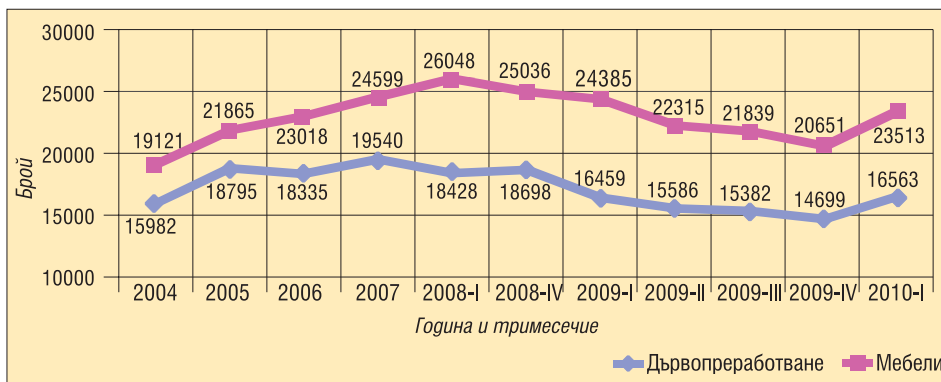
имат проблеми при снабдяването с дървесина (една година преди това, т.е. преди промените, които ДАГ, сега ИАГ, направи в системата на предлагане и ценообразуване този процент беше 50), 24 % намират, че корупцията при снабдяването е голям проблем в България. Много надежди се възлагат на новия Закон за горите, който да регламентира и да въведе ред в добива и продажбата на дървесина и да осигури равнопоставени пазарни условия за всички потребители.

Инвестиции. Независимо от това, че кризата не е свършила, около 30 % от предприемачите вече планират през 2011 г. да инвестират в технологично обновление на производството. Не се оправдават очакванията за еврофинансиране на инвестициите - нашият отрасъл, както и всички останали от леката промишленост, съгласно решение на правителството от края на 2010 г. са изключени от подпомагане през 2011 г. по Оперативна програма „Конкурентоспособност“ за технологично обновление. Ще се подпомагат автомобилостроенето, производството на ремаркета и други нетрадиционни и дори несъществуващи в България отрасли.

Човешки ресурси. За близо 60 % от предприемачите липсата на кадри е много голям проблем. Нивото на подготовка в професионалните гимназии се влошава прогресивно, особено по отношение на практическата подготовка. Същото, макар и с известни изключения, мо-

же да се каже и за подготовката на висши кадри. В същото време само 24 % от предприемачите са готови да инвестират в човешките ресурси, като по традиция смятат, че образованието и квалификацията на кадрите са грижа на държавата.

Като цяло отрасълът горска промишленост и производство на мебели може да се оцени като перспективен за страната, доколкото е свързан с наличието на широкоразпространена и сравнително леснодостъпна суровина, произвежда продукти от важно значение за бита на хората, а и дава препитание на голяма част от населението. Близостта до чуждите пазари и възможността за гъвкаво предлагане на малки серии разнообразни мебели в чужбина определено дават добри шансове и за експортно ориентиране на производството.

Фиг. 5. Брой на заетите в дървообработващата и мебелната промишленост (по данни на КНСБ)

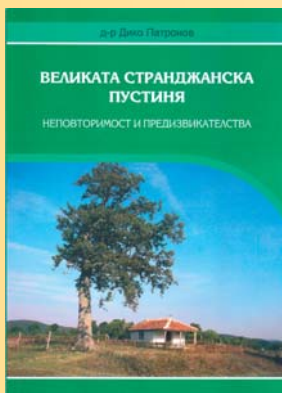
from forest to final form

Върх Еверест Височина 8850 м

Върхът на ТЕХНОЛОГИИТЕ

Екотехпродукт ООД
София 1186
ул. Стар Лозенски път 38
тел/факс: 02/979 17 10

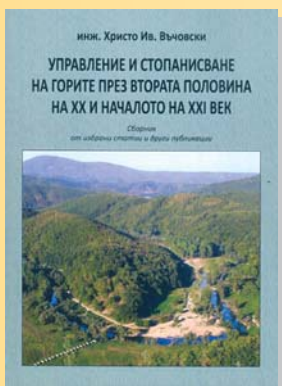
тел.: 02/462 70 35, 02/963 25 59, 0899 133 107
office@ecotechproduct.com
www.wood-mizer.bg

Дико Патронов. Великата Странджанска пустиня, неповторимост и предизвикателства. Печат „Финик - В. Ганев“ ЕТ, Бургас, 2010, 139 с.

Книгата е издадена от Българската фондация „Биоразнообразие“ и Дирекцията на Природния парк „Странджа“ с финансовата подкрепа на Изпълнителната агенция по горите, „Кроношпан - България“ и „Ееа grants“ - Исландия, Лихтенщайн и Норвегия, чрез Финансовия механизъм на ЕИП.

Д-р Дико Патронов е известен наш лесовъд, който е роден и работи в Странджа. Книгата със заглавие, което ни отправя към сравнение с Иван-Вазовата „Великата Рилска пустиня“, представлява „погредени впечатления“, според самия автор, на безбройните му пътувания из загадъчния и прекрасен свят на планината. Но това не е само исторически пътепис за природата, местата и хората, а четиво за проблемите на този край с днешна дата. И то проблемите, свързани с голямото богатство на Странджа - горите. Именно задълбоченият анализ на днешната ситуация, в която се пораждат много конфликти между богатството на природните дадености и бедността на населението от региона, е много ценен в книгата за обичаната Странджа.

Христо Вьчовски, Управление и стопанисване на горите през втората половина на XX и началото на XXI век - Сборник от избрани статии и други публикации. Издателство „Фараго“, София, 2011 г., 310 с.

За хората, които добре познават автора - инж. Христо Вьчовски, излизането на новата му книга не е изненада. Няма ден, а може би и час, в който 92-годишният днес лесовъд да се е отдал на безцелно съществуване. Неговият живот и сега преминава в труд и неприсъща за повечето му

върстници любознателност към развиващия се постоянно свят. Освен че е написал, сам или в съавторство, 12 книги, инж. Вьчовски има близо стотина публикации в печата. В настоящия сборник той по своя преценка е включил част от тях, но въпреки това сякаш е събрал целия си професионален живот и опит в една книга. Затова тя представлява колкото история на XX в., толкова и виждания за цялостното развитие на горите и горския сектор в бъдеще, и тенденции, с които те са белязани в началото на новия XXI век. Публикациите и частите от книгата „Горите и горското стопанство през XX век“ са разпределени тематично в шест раздела - Горска политика, Лесовъдство, Горска икономика, Горска промишленост и търговия, Горите в края на XX век, Обществена дейност.

Нови модели на пазара в България

От 7 до 10 март фирма Andreas Stihl за България проведе среща-обучение със своите дилъри. Те бяха запознати с новите професионални моторни триони STIHL - MS 241 C-M и MS 261. Особен интерес предизвика представянето на акумулаторен трион STIHL MSA 160 C, акумулаторна коса STIHL FSA 65, акумулаторна ножица за жив плет STIHL HSA 65, акумулаторен уред за обдухване STIHL BGA 85, акумулаторна

косачка VIKING MA 339 C (сн. 1). В срещите взеха участие Хартмут Аустел - ръководител на отдела за продажби на STIHL за Централна и Източна Европа (вдясно на сн. 2) и Михаел Шефлер - ръководител продажби на VIKING за Европа (вляво на снимката). В средата е инж. Георги Драганов - управител на представителството на фирмата за България.

Седмица на гората 4-10 април 2011 г.

РЕЧНИК: КЕМ, ОМТА, ОТС, ТАО

СТЕФАН КРЪСТЕВ

ОТГОВОРИ НА КРЪСТОСЛОВИЦАТА ОТ БРОЙ 2/2011:

ВОДОРАВНО: Невена Коканова. Маринов (Никола). Радар. Пирон. Синоними. Рен (Лудвиг). Нанак. Бал. Пират. Кака. Нива. „Ата“. Китара. Анатоми. Дарител. Канал. Марина. Апарати.

ОТВЕСНО: „Семирамида“. Варел. Тар. Перон. Нари. НИН. Пирин. Сан. „Нивата“. „Косара“. Новина. „Ала“. Натан (Жан). Барок. Така. Нан. Катар. Родина. Она. „Вам“. Комат. Карина. Или.

Саморасляци

Старият горски бай Нено Балканджията ходил по работа в града. На връщане в автобуса станало задушно и той решил да помоли човека до него да отвори прозореца. Зачудил се как да се обърне към него: „Следващата спирка е последна и е в нашето село - замислил се бай Нено. - Човекът е с цветя, значи отива при жена. Букеът е много красив, значи жената е красива. В село има само две красиви жени - жена ми и любовницата ми. При любовницата ми отивам аз, значи той отива при жена ми. А тя има двама любовници - Пешо и Иван, обаче Пешо е в командировка“. И се обърнал към човека:

- Иване, ще отвориш ли прозореца?
- Ти пък откъде знаеш как се казвам? - смаял се мъжът.

Бай Нено станал в 4:30 сутринта, облякъл се, събрал си такъмите за риба и тръгнал на риболов. Излизайки от къщи обаче видял, че навън вали пороен дъжд, гръмотевици, вятър - истинска буря. Бай Нено се върнал вкъщи. Докато си лягал обратно в леглото, казал на жена си:

- Ако знаеш навън каква буря се е разразила...
- А пък моят темерут отиде за риба - отговорила сънено Неновица.

Husqvarna®

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД

София 1797, ж.к. „Младост“ - 2
бул. „Андрей Ляпчев“ 72
тел: 02 /8099411,
факс: 02 /8099413,
www.husqvarna.bg
e-mail: info@husqvarna.bg